

Kulturní dědictví a scénické umění ve světle statistických dat let 2012–2022

PhDr. Ing. Jaroslav Novák, CSc.

Praha 2025

Národní informační
a poradenské
středisko

N **I**
PO **S**
pro kulturu

Obsah

1	Úvod	2
1.1	Zdroje dat a metodologie jejich zpracování	3
1.2	Obsahové vymezení a členění kultury	5
2	Kulturní dědictví	7
1.3	Vývoj kulturního dědictví v naturálních datech	7
2.1.1	Památkové objekty	9
2.1.2	Muzea a galerie	11
2.1.3	Veřejné knihovny	13
1.4	Vývoj kulturního dědictví z pohledu hodnotových údajů	15
2.1.4	Finanční zdroje	15
2.1.5	Hospodaření v odvětví kulturní dědictví	16
2.1.6	Porovnání vývoje hlavních poskytovatelů kulturních služeb v pandemickém období	20
3	Scénické umění	22
1.5	Vývoj scénického umění v naturálních datech	22
3.1.1	Divadla	23
3.1.2	Kulturní domy (kulturně-vzdělávací a zájmová činnost)	24
3.1.3	Hudební soubory	25
3.1.4	Festivally	26
1.6	Vývoj scénického umění z pohledu hodnotových údajů	27
3.1.5	Finanční zdroje	27
3.1.6	Hospodaření ve scénickém umění	28
3.1.7	Porovnání vývoje hlavních poskytovatelů kulturních služeb v pandemickém období	29
4	Ztráty kulturního dědictví a scénického umění v období pandemie covid-19	31
5	Změny významu kulturních oblastí v průběhu času.	35
6	Závěry	37
7	Tabulková příloha	41

1 Úvod

Kultura patří mezi nejsložitější oblasti společenského života. Její projevy jsou nejen mnohostranné, ale ve značné míře také nehmotné, a proto i stěží „uchopitelné“. Nesnadná je pouhá odpověď na otázku co to je kultura, co lze do ní zahrnout a kde lze vysledovat její hranice. V souladu s **definicí UNESCO** je kultura „*souborem distinktivních duchovních a hmotných, intelektuálních a citových rysů, které charakterizují společnost nebo společenskou skupinu; spolu s uměním a písemnictvím zahrnuje také způsoby života a soužití, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení.*“

Abychom mohli vývoj kulturních jevů sledovat a hodnotit, je nutné se k nim více přiblížit. To předpokládá určitou strukturalizaci, rozčlenění kultury jako celku do více či méně homogenních částí. Základní přístupy k členění kultury vycházejí z věcného pohledu a z průběhu dění v čase. V prvním případě je důležité obsahové zaměření kulturních aktivit a lze hovořit o oblastech kultury či v užším smyslu o poskytovatelích kulturních služeb. V druhém je významný účel a jeho postupné naplňování v čase vyjádřený pomocí tzv. kulturního cyklu (tvorba kulturních hodnot, jejich uchovávání, šíření, vzdělávání a spotřeba).

Jak je zřejmé, **kulturní dědictví** odpovídá etapě uchovávání kulturních hodnot v rámci výše zmíněného cyklu. Obvykle se člení na dvě části – hmotnou a nehmotnou. Prvou představují hmatatelné kulturní statky (architektonická a umělecká díla jako např. sochy či obrazy, užité umění, literární díla, archiválie, vynálezy, oblečení, pokrmy atd.) a dále také objekty (poskytovatelé služeb), ve kterých se hmotné výtvořiny soustřeďují (památkové objekty, muzea, knihovny, archivy atd.). Nehmotné kulturní dědictví se předává mezi generacemi a v čase v závislosti na vnějších okolnostech a podléhá pomalým změnám. Zahrnuje zvyky, tradice a rituály v nejširším smyslu, dále rčení, přísloví, citáty, vědomosti a dovednosti v tradičních řemeslech atd. Na druhé straně **scénické umění** představuje zejména tvorbu a šíření kulturních hodnot. Mimo jiné na něm podílejí divadla, kulturní domy, hudební tělesa, folklórní soubory, cirkusy a také kulturní události jakými jsou např. festivaly či koncerty.

Postihnout vyčerpávajícím způsobem složitou kulturní realitu je nad možnosti našeho poznání, zobecnění a následného hodnocení. Týká se to i snáze uchopitelného hmotného kulturního dědictví. Máme-li provést souhrnnou charakteristiku společenských jevů a jejich vývoje v čase, uchylujeme se nejvíce ke kvantitativním metodám a soudům. Ty jsou obvykle založeny na statistických či ekonomických (účetních) přístupech spojených s určitou institucionalizací předmětu hodnocení. Mohou tak s větší či menší přesností vypovídat o ekonomických veličinách dané kulturní instituce, popř. oboru či celého odvětví, nikoli však o takových jevech, jakými jsou např. způsoby života, zvyky a tradice nebo projevy kreativní činnosti lidí. Jinými slovy to znamená, že se nám **nedaří postihnout jednotlivé jevové formy kultury**, ale pouze to, co lze nazvat **kulturní infrastrukturou** (např. počty památek, muzeí, knihoven, divadel, jejich příjmy a výdaje, návštěvnost atd.).

Avšak i tento skromnější přístup má svá úskalí. Je otázkou, do jaké míry jsou vypovídající hodnotové ukazatele v případě nesnadného či dokonce nemožného ocenění některých uměleckých děl. Podobně tomu je s využitím naturálních ukazatelů návštěvnosti, počtu čtenářů či kulturních akcí pro veřejnost ve vztahu k umělecké úrovni odpovídajících kulturních

statků a služeb. Zdá se, že na rozdíl od přímého prožívání kulturních jevů, je jakékoli jejich racionální hodnocení neplnohodnotné a omezené.

1.1 Zdroje dat a metodologie jejich zpracování

V souvislosti s výše uvedeným je zřejmé, že možnosti našich dat o kulturních jevech jsou vždy limitovány, a to i přesto, že informace o kultuře získáváme z různých informačních zdrojů. Významné místo mezi nimi zaujímají statistické údaje. Jejich využití však není bezproblémové. **Na statistická šetření jsou kladeny dva protichůdné požadavky.** S ohledem na únosnou míru zátěže respondentů i vlastních zpracovatelských kapacit je nutné spíše omezovat rozsah zjišťování, avšak zároveň na straně druhé průběžně vznikají potřeby nových a podrobnějších dat. Za řešení tohoto rozporu je označováno využití tzv. administrativních údajů, které již byly – obvykle z jiného důvodu – vytvořeny či zjištěny. Toto řešení je však pouze částečné a nedokonalé. V porovnání s daty splňujícími zamýšlený účel bývají administrativní data obvykle obecnější, v jiné struktuře a metodice, v rozdílné úrovni věrohodnosti a z pohledu času často dosažitelná v nevhodnou dobu.

Specifika kultury problém nedostatku potřebných věrohodných dat ještě prohlubují. Potíže spojené s jejím „uchopením“ jako objektu poznání a hodnocení ovlivňují i rozsah a využitelnost zdrojů dat. Důvodů je více. Mimo ty, které jsou uvedeny výše, je tomu tak i proto, že kultura obvykle nebývá v popředí statistických či jiných zjišťování sloužících pro potřeby hodnocení vývoje ekonomiky. Je to zřejmé již z obsahu mezinárodních klasifikací členících aktivitu do odvětví, oborů, produktů či druhů výdajů apod. V případě klasifikace ekonomických činností (CZ–NACE) **jsou mnohé kulturní obory a činnosti agregovány s obory ne – kulturními** a hledané údaje je proto nezbytné složitě propočítávat, resp. odhadovat. Podobně tomu je s klasifikacemi týkajícími se veřejných výdajů (CZ–COFOG) či individuální spotřeby (CZ–COICOP), které slučují kulturu do oddílů s rekreačními aktivitami, popř. s církvemi.

V důsledku požadavku snižování zátěže respondentů a finanční náročnosti **jsou statistická šetření v převážné míře prováděna na výběrových souborech a následně dopočítávána na soubory základní.** Zejména v případě některých klasických, resp. tradičních kulturních oborů jsou výběrové soubory relativně menší, což má za následek zhoršenou dosažitelnost dat v potřebném detailnějším členění a méně přesné výsledky po dopočtu na celý soubor.

Další nemalá potíž je v posledních třiceti letech společná všem statistickým zjišťováním, kulturu nevyjímaje. Spočívá v **neochotě respondentů poskytovat data**, zejména pak **ekonomického charakteru.** Žel na této věci mnoho nemění ani skutečnost, že jsou opětovně ujišťováni o ochraně svých individuálních údajů vyplývající ze zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Tato tzv. non-response dále prohlubuje problém malých výběrových souborů a následně nepřesnosti dat dopočtených na základní soubor.

Dostupné číselné údaje o kultuře vycházejí z více – různorodých, a ne zcela úplných – zdrojů. Patří do nich zdroje statistické i administrativní a zahrnují jak data naturální, tak i hodnotová, ať už v původní či zpracované podobě.

Statistická šetření představují v první řadě šetření KULT pořádaná ČSÚ (rozhlasové a televizní vysílání) a NIPOS (v případě dalších 12 poskytovatelů kulturních služeb). Tato šetření vycházejí ze zákona č. 89/1995 Sb. o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Mají – mimo jiné – tu přednost, že jsou prováděna vyčerpávajícím způsobem, tj. v celém základním souboru respondentů. Důpočty se tak týkají pouze non-response. Je proto reálné předpokládat poměrně spolehlivá data, a to až v detailu jednotlivých poskytovatelů kulturních služeb.

Pro potřeby sestavení satelitního účtu kultury, který je základním zdrojem informací pro hodnocení ekonomického vývoje v kultuře (včetně této analýzy), se provádějí u některých poskytovatelů tzv. doplňková zjišťování (archivey, archeologická naleziště, amatérská divadla, cirkusy, folklórní soubory, knižní veletrhy). Jsou to výběrová zjišťování na relativně malých souborech, přinášející – v porovnání se šetřeními KULT – méně kvalitní data.

Významným zdrojem dat hodnotového charakteru jsou údaje ČSÚ vycházející z podnikové statistiky (SBS – Structural Business Survey) a statistiky neziskových institucí (NI). Tato zjišťování jsou poznamenána výše popsanými potížemi spojenými s výběrovým šetřením (malé soubory, důpočty, agregace kulturních položek s ne-kulturními odhady atd.). Pro údaje o počtu zaměstnanců (respektive pracovníků) lze, zejména pro porovnání s jinými daty, využít výsledky také Výběrového šetření pracovních sil.

Údaje o výdajích domácností na kulturu poskytují šetření v domácnostech v podobě tzv. rodinných účtů, které ročně zpracovává ČSÚ (v pětiletých intervalech v podrobnějším členění).

Administrativní zdroje dat (údaje zpracováváné mimo statistická zjišťování) představují v první řadě informace z veřejných rozpočtů (státní rozpočet a místní rozpočty), které jsou získávány od Ministerstva financí. Dalším významným zdrojem je registr ekonomických subjektů vedený ČSÚ. Některé údaje mají další ministerstva (např. MK – seznamy kulturních institucí a MV – informace o státním archivu). Spíše dílčí data jsou dostupná také na internetu (např. různé veřejné výroční zprávy institucí atd.).

Samozřejmě, nemalé **rozdíly jsou i v kvalitě informací**. Vysokou věrohodnost lze předpokládat u dat týkajících se veřejných výdajů na kulturu, která vycházejí z čerpání státního rozpočtu. Méně věrohodné jsou všechny údaje zjištěné statistickými šetřeními, ať už v domácnostech (rodinné účty) či v podnicích (institucích). Zejména se to týká šetření doplňkových. Kvalita těchto dat je ovlivněna všemi problematickými okolnostmi, počínaje úplností základního souboru respondentů, metodami sestavení výběrového souboru, mírou neodpovědí, úrovní důpočtů apod.

Určitým paradoxem je, že **na straně jedné nemalá část dat o kultuře chybí a zároveň jsou – na straně druhé – některá data k dispozici z více zdrojů** (např. ze šetření KULT a šetření SBS či NI). Týká se to zejména hodnotových údajů. V tomto případě je často nutné rozhodnout, která data – v případě kontradikce – lze považovat za spolehlivější a prvořadá a která za méně významná či odvozená. Do první skupiny by měla patřit bezesporu data o veřejných výdajích na kulturu, vycházející z čerpání státního rozpočtu. Mezi dalšími datovými zdroji by měl také náležet jistý stupeň preference údajům ze systému národního účetnictví, které procházejí řadou bilančních úprav a navíc „zapadají do mozaiky“ makroekonomických ukazatelů sestavovaných dle detailně propracovaných pravidel v souladu s jednotnou mezinárodní

metodikou (např. upravená data ze šetření rodinných účtů). Naopak, na posledním místě lze v tomto směru uvést výběrová doplňková zjišťování.

1.2 Obsahové vymezení a členění kultury

Základním předpokladem zjišťování a hodnocení ekonomického rozměru kultury je jasné a jednoznačné stanovení rozsahu a struktury objektu, který je předmětem našeho zájmu. Teoreticky jsou možné tři přístupy vycházející z rozdílných vymezení kultury. Prvý by mohl být založen na samotné definici kultury (viz str. 5). Ta je však z pohledu kvantitativního (číselného) postižení příliš široká a „neuchopitelná“. Logicky by se také nabízel přístup odrážející aktivity spadající v našich národních podmínkách pod resort ministerstva kultury. Ten se však také jeví na straně jedné jako kulturu „přesahující“ (např. problematika církví) a na straně druhé naopak některé z kulturních aktivit „nepokrývající“ (např. umělecká řemesla). Vymezení kultury pro potřeby sestavení kulturního účtu bylo proto založeno na kompromisním přístupu, který nedosahuje širě „definičního“ pojetí a naopak – v oblasti vlastních kulturních aktivit – přesahuje striktní vymezení pojetí „resortního“.

Na podzim roku 2011 byl ukončen mezinárodní projekt ESSnet Culture organizovaný Eurostatem, jehož úkolem bylo mj. jednotné vymezení sektoru kultury v rámci EU. Vymezení rozsahu kultury pro potřeby sestavení kulturního účtu proto vyšlo z výsledků zmíněného projektu a jeho doporučení. V návaznosti na tuto volbu byla novelizována stávající metodika sestavení satelitního účtu kultury¹. Z významnějších změn obsažených v uvedeném doporučení lze uvést zahrnutí některých maloobchodních aktivit (např. prodeje starožitností či knih, novin a časopisů), překladatelských a tlumočnických služeb a také uměleckého vzdělávání do sektoru kultury. Nespornou předností řešení, založeném doporučení projektu EU, je jednotný mezinárodní přístup k dané problematice umožňující budoucí porovnávání výsledků národních kulturních účtů v čase i v prostoru.

V souladu s výše uvedeným **zahrnujeme do oblasti kulturního dědictví dvě skupiny aktivit**. Do první v souladu s Klasifikací ekonomických činností patří provozování kulturních památek (CZ-NACE 91.03), činnost muzeí (91.02) a činnosti knihoven a archivů (91.01). Do druhé lze zařadit tržně orientované maloobchodní aktivity jako je maloobchod se suvenýry, s rukodělnými výrobky, s náboženskými předměty, poštovními známkami a mincemi. Dále maloobchod se službami komerčních uměleckých galerií (47.78.9), maloobchod s použitými knihami, ostatním použitým zbožím, starožitnostmi a konečně také činnosti aukčních domů (47.79). Zkráceně lze tyto činnosti označit za „kulturní maloobchod“.

V uvedených souvislostech je proto třeba mít na paměti, že v dalším textu s výrazem „kultura“ rozumí její obsahové vymezení odpovídající potřebám satelitního účtu.

Jak je výše uvedeno, předpokladem bližšího poznání jakéhokoli objektu zkoumání je znalost jeho struktury, resp. částí, ze kterých se skládá. Podobně jako v předcházejícím kroku vymezení kultury jako celku, lze vyjít i v tomto případě z více přístupů. V zásadě můžeme rozlišovat mezi **členěním věcným** vycházejícím z obsahové náplně kulturních aktivit

¹ Blíže viz Systém účtů kultury, NIPOS, Praha 2011. Původní metodický manuál (z r. 2009) byl dále novelizován v letech 2010, 2011, 2014 a 2017.

a **členěním průřezovým, které** je založeno na jejich účelu či funkci a **souvisí s průběhem dějů v čase**². v prvním případě lze hovořit o jednotlivých kulturních oblastech či poskytovatelích služeb a ve druhém o tzv. kulturním cyklu a kulturních sférách či sektorech. Kulturní cyklus představuje souhrn fází či etap členících kulturu na tvorbu či produkci, uchování hodnot, šíření kulturních služeb a statků a obchod s nimi, vzdělávání a spotřebu kulturní produkce.

Nemalý význam mají i jiná členění kulturního sektoru. Evropská Komise člení kulturu v zásadě na **kulturní sektor a kreativní sektor**. Prvý zahrnuje **tradiční umění** (výtvarné a scénické umění, kulturní dědictví) a dále **kulturní průmysly** (film a video, televize a rozhlas, videohry, hudba, knihy a tisk), druhý – **kreativní sektor** tvoří kreativní průmysly (design, architektura a reklama) a tzv. příbuzná odvětví (výroba PC, přehrávačů apod.).

Konečně – jak každoroční výsledky zpracování satelitního účtu ukazují – z ekonomického pohledu lze členit kulturu **do dvou zcela odlišných částí**. Do první z nich patří oblasti **kulturního dědictví a scénického umění** orientované spíše na publikum a návštěvnost a dále **správní činnosti v kultuře**. Tyto aktivity v zásadě nejsou finančně soběstačné a směřuje k nim 50 až 60 % veřejných výdajů na kulturu. Naopak tomu je v případě **aktivit orientovaných na široký trh**, jako je např. pořizování zvukových nahrávek, televizního a rozhlasového vysílání, výroby a distribuce audiovizuálních děl, tvorby videoher, obchodních aktivit tisku, architektonických, návrhářských a reklamních činností.

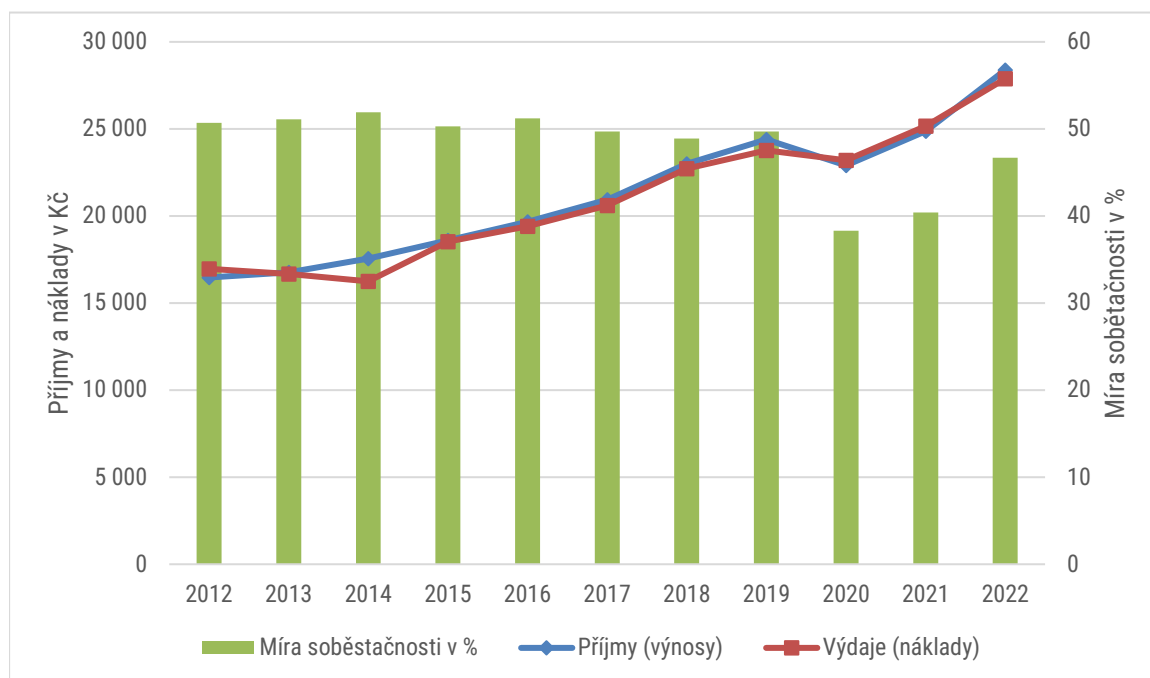
² k členění kultury viz blíže Systém účtů kultury, Praha, Nipos 2017.

2 Kulturní dědictví

Jak je zřejmé, kulturní dědictví odpovídá etapě uchovávání kulturních hodnot v rámci výše zmíněného cyklu. Obvykle se člení na dvě části – hmotnou a nehmotnou. Prvou představují hmatatelné kulturní statky (architektonická a umělecká díla jako např. sochy či obrazy, užité umění, literární díla, archiválie, vynálezy, oblečení, pokrmy atd.) a dále také objekty (poskytovatelé služeb), ve kterých hmotné výtvořiny soustřeďují (památkové objekty, muzea, knihovny, archivy atd.). Nehmotné kulturní dědictví se předává mezi generacemi a v čase v závislosti na vnějších okolnostech a podléhá pomalým změnám. Zahrnuje zvyky, tradice a rituály v nejširším smyslu, dále rčení, přísloví, citáty.

Jak je zřejmé, podobně jako celou kulturu, tak i kulturním dědictvím probíhá linie oddělující finančně soběstačné a nesoběstačné kulturní aktivity. Je to jasně patrné na míře soběstačnosti, která v procentním vyjádření odráží relaci mezi tržbami z vlastní činnosti a celkovými výdaji. Zatímco v roce 2022 v případě tržně orientovaných aktivit dosahovala tato míra 105,3 %, tak v ostatních aktivitách spadajících do oblasti kulturního dědictví jen 22 %. Uvedený rozdíl souvisí s tím, že tržně orientované aktivity měly na tržbách z vlastní činnosti celé oblasti více než dvoutřetinový podíl, zatímco na celkových výdajích jen třicetiprocentní. Úroveň celkové stupně soběstačnosti oblasti tak dosáhla jen 46,7 %.

Obr. 1 Příjmy, výdaje a míra soběstačnosti odvětví kulturního dědictví v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

1.3 Vývoj kulturního dědictví v naturálních datech

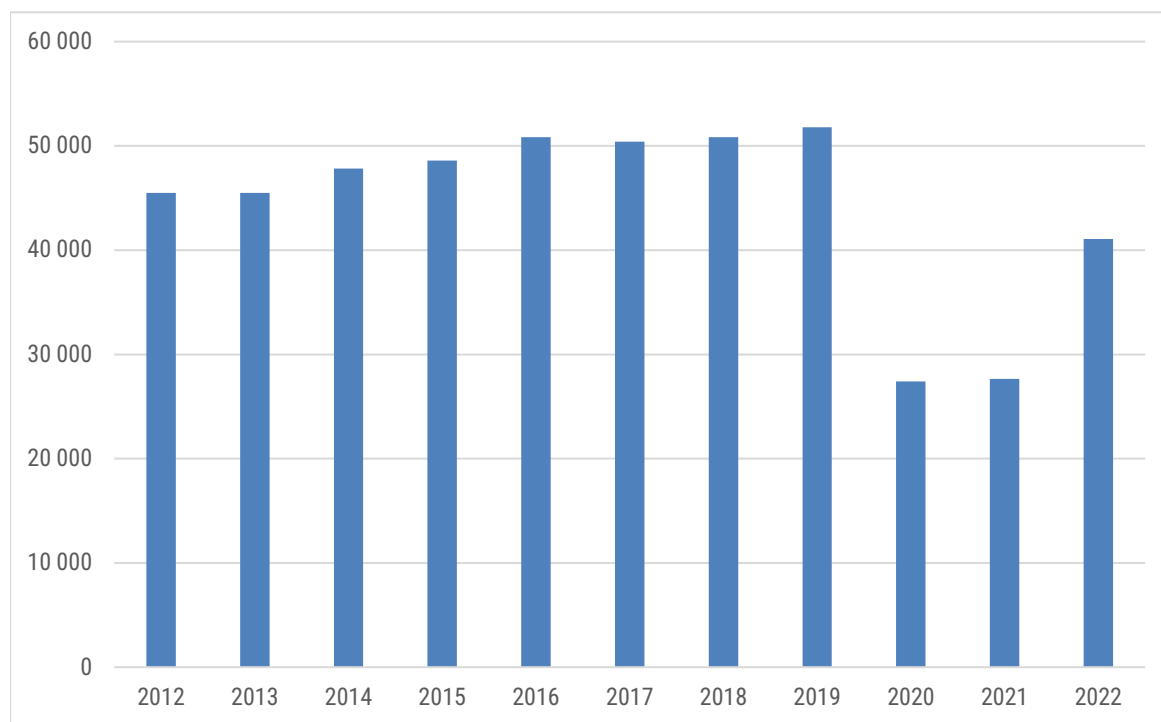
Hmotnou část kulturního dědictví lze částečně postihnout statistickými daty. Jak je z výše uvedeného patrné, můžeme ji popsat jak naturálními, tak i hodnotovými ukazateli. Mimo zásadního rozdílu spočívajícího ve způsobu vyjádření sledovaných jevů, jsou mezi nimi i další

odlišnosti. V první řadě se týkají délky časových řad. Zatímco naturální data v zásadě pokrývají období let několika desítek let, hodnotové údaje začaly být šetřeními KULT zjišťovány až od roku 2009. Rozdíly lze také předpokládat ve stupni věrohodnosti a úplnosti dat. Ta hodnotová, tj. zejména ekonomické údaje jsou v rámci statistických zjišťování předkládány vždy s menší ochotou (týká se to v první řadě zpravodajských jednotek v soukromém vlastnictví). Následné dopočty na celý soubor respondentů a rozsah ukazatelů nemohou z tohoto důvodu zajistit data ve srovnatelné kvalitě v porovnání s naturálními údaji. Věrohodnost a úplnost obou rozdílných druhů dat je ovlivněna také odlišným způsobem jejich zpracování. Zatímco naturální údaje vycházejí přímo z výsledků statistického zjišťování KULT, tak hodnotové z více různých zdrojů lišících se úplností i kvalitou a svým způsobem mají širší „záběr“.

Možnost hodnocení v čase je nemálo ovlivněna tím, že od minulosti směrem k současnosti počet ukazatelů a jejich časových řad přibývá. Je tomu tak proto, že se některé ukazatele staly předmětem zájmu až v průběhu let, přestože jimi popisovaný jev existoval i v minulém období. Také docházelo k výraznějším metodickým nebo organizačním změnám a v jejich důsledku k problémům v porovnatelnosti dat.

Naturální ukazatele jsou v zásadě dvojího druhu – nabídkové a poptávkové. Do první skupiny patří zejména počet poskytovatelů daného druhu služeb, dále např. počet kulturních a jiných akcí, rozsah knihovního fondu, počet sbírkových předmětů, velikost plochy, počet PC napojených na internet atd. Do poptávkových ukazatelů lze zařadit zejména počet návštěvníků, čtenářů, výpůjček, či jiný kvantifikovatelný projev zájmu o nabízené kulturní služby.

Obr. 2 Návštěvnost vybraných poskytovatelů kulturních služeb (památky, muzea a galerie, knihovny a archivy) v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

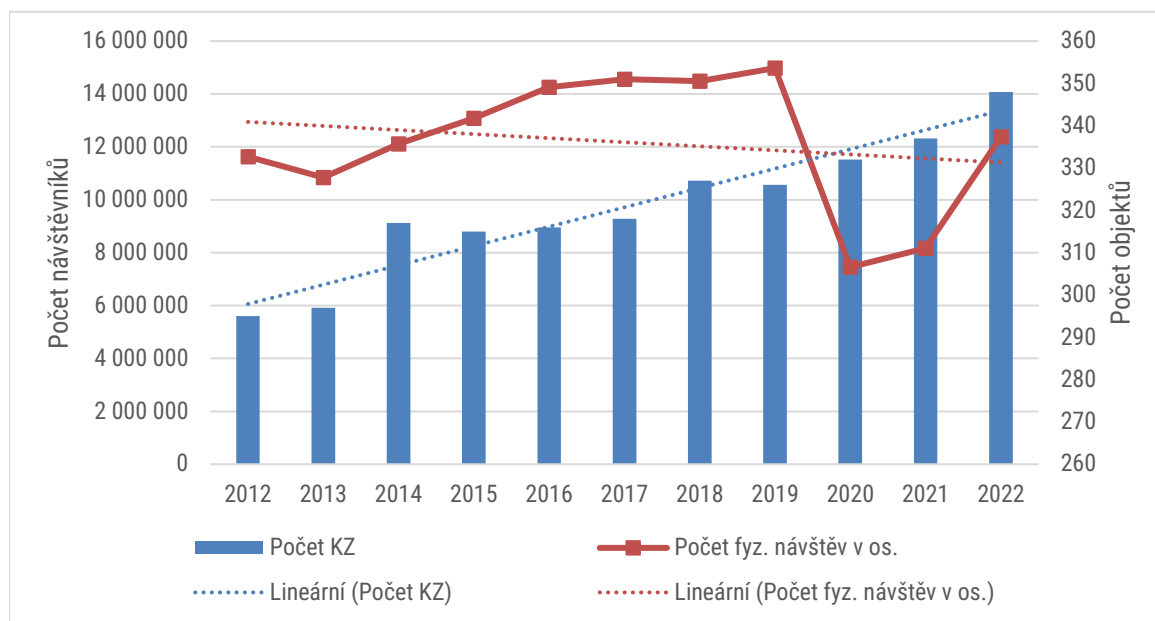
Nutno dodat, že ne všechna kulturní zařízení patřící do oblasti označované jako kulturní dědictví jsou šetřena specializovanými statistickými výkazy řady KULT – MK tak, jako tomu je v případě památek, muzeí a galerií a knihoven.

2.1.1 Památkové objekty

Co se památkových objektů týče, jsou cestou statistického zjišťování (výkazem Kult (MK) 17–01) získávány údaje o (samostatných) objektech zpřístupněných návštěvníkům za vstupné. Počet památkových objektů v průběhu (1989–2022) – v souvislosti s nápravou vlastnických vztahů a rozvojem tržní ekonomiky – vzrostl o téměř 170 %. O rozsahu změn vlastnické struktury svědčí skutečnost, že zatímco v roce 1995 (za který máme poprvé data o zřizovateli) bylo z celkového počtu památkových objektů ve státním vlastnictví 81,4 %, v soukromém 11 % a v církevním a jiném 7,6 %, tak koncem sledovaného období v roce 2022 se tyto podíly změnilly na 64 %, 17 % a 19 %. V případě státního vlastnictví tedy došlo k poklesu váhy na celku o 17,4 procentního bodu, naopak se zvýšila váha soukromého vlastnictví o 6 p. b. Váha církevního a jiného vlastnictví se o 11,4 p. b. rovněž zvýšila. Spolu s růstem celkového počtu památkových objektů vykazovaly podobnou tendenci i ostatní nabídkové ukazatele (viz tab. č. 2 v příloze). V souladu se zvyšováním rozsahu a kvality služeb návštěvníkům vzrostl od roku 2012 o 24 % (ročně o 2,2 %) počet zaměstnanců (přepočtený na plnou pracovní dobu). Až do „předcovidového“ roku 2019 se rozšiřovala nabídka kulturních služeb poskytovaných nad rámec tradičních prohlídek objektů (průměrným ročním tempem kolem 2 %). Týkala se zejména výstav, koncertů a akcí tradiční lidové kultury. V průběhu „covidových“ let (2020–2022) však nabídka těchto kulturních služeb o více než 30 % poklesla. Rozvíjely se také nové služby návštěvníkům založené na využití výpočetní techniky a internetu. Mezi roky 2012 a 2022 se počet PC připojených na internet zvyšoval ročně průměrně o 4 %. Pomaleji rostl také počet titulů vydávaných periodických a neperiodických tisků.

V porovnání s dynamikou nabídkových ukazatelů se celkový počet návštěvníků, který je základním ukazatelem poptávky, zvyšoval pomaleji (ve sledovaném období průměrným ročním tempem 0,6 %) – viz obrázek č. 3 nebo podrobněji v tabulce č. 2 přílohy. Z obrázku je patrný divergentní vývoj trendů. Na výkyvy ve vývoji tohoto ukazatele mají zásadní vliv rozsáhlé změny celospolečenského charakteru.

Obr. 3 Návštěvnost památek a počet objektů v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Prvý výrazný výkyv návštěvnosti kulturních zařízení byl zaznamenán v letech 1990–1995, kdy v dlouhodobé časové řadě ukazatele počtu návštěvníků památek došlo k výraznému poklesu (zhruba o 40 %) dokládajícím tzv. návštěvnickou krizi v první polovině devadesátých let. Podobně tomu tak bylo i v případě muzeí a galerií (cca třiceti procentní pokles) a veřejných knihoven (zhruba dvaceti procentní pokles návštěvnosti). K dalšímu výraznějšímu poklesu návštěvnosti došlo v souvislosti s projevy finanční a ekonomické krize v roce 2013 (v případě památek o necelých 7 %). Konečně nejhlubší propad návštěvnosti kulturních zařízení nastal v době epidemie covid-19, kdy počty návštěvníků klesly v roce 2020 meziročně o více než 50 %. Navíc, úroveň návštěvnosti ještě v roce 2022 v kulturním dědictví a scénickém umění dosahovala jen necelých 80 % předpandemického stavu roku 2019.

Hodnotíme-li návštěvnost jakýchkoli kulturních zařízení, je třeba vycházet z faktu, že příslušné zjišťování je založeno na domácím pojetí, což znamená, že zahrnuje i návštěvníky ze zahraničí a je proto ovlivněno i vývojem cestovního ruchu. Pro hrubou představu o vlivu tohoto faktoru lze uvést, že počet zahraničních turistů se v předpandemickém období zvyšoval průměrným ročním tempem 4,5 %.

Kulturní hodnoty či události bývají často spojeny s konkrétním místem, a značná část milovníků kultury je za nimi proto nucena cestovat do jiného regionu či do zahraničí. Těsný vztah mezi kulturou a cestovním ruchem je proto více než zřejmý. Potvrzují to také statistické údaje obsažené v Satelitním účtu cestovního ruchu. Vyplývá z nich, že **cestovní ruch stojí za zhruba polovičním podílem z celkové návštěvnosti**. V období před pandemií (2014–2019) byla s návštěvou zařízení tradiční kultury spojena každá čtvrtá až pátá cesta. V roce 2020 to byla jen každá šestá až sedmá cesta a v roce 2021 každá pátá cesta. Z dat účtu lze také pomocí metod regresní analýzy propočítat, že v případě zvýšení počtu cest o 1 milion se zvýší návštěvnost zařízení tradiční kultury o zhruba 412 tisíc návštěv. Ještě výraznější je nárůst návštěvnosti objektů kulturního dědictví v případě cest nerezidentů (až o 579 tisíc). Zahraniční

návštěvníci dávají – zřejmě s ohledem na jazykovou bariéru – přednost návštěvám objektům kulturního dědictví před akcemi scénického umění.³

Z demografických údajů a dat o počtu a účelu cest příjezdového a domácího cestovního ruchu lze také odvodit změnu struktury návštěvnosti. Celkovou návštěvnost kulturních zařízení můžeme rozložit do tří složek na návštěvnost „místní“, tj. osob bydlících v daném místě, dále „přespolní“, tj. osob, které podnikly cestu v rámci domácího cestovního ruchu, a konečně „zahraniční“ zahrnující návštěvy občanů z jiných zemí. Zatímco v roce 2019 byla polovina návštěv tvořena místními návštěvníky, více než třetina přespolními a 15 % zahraničními, tak v prvním roce pandemie (2020) poloviční podíl místních návštěvníků zůstal, podíl zahraničních návštěv však klesl jen na 7 % a naopak podíl návštěv přespolních vzrostl na více než 40 %.

2.1.2 Muzea a galerie

Muzea a galerie (dále také jen „muzea“) jsou po dobu delší, než půl století statisticky sledovány pomocí ročního výkazu Kult (MK) 14–01. V rámci výkazů statistické úlohy Kult patří zmíněný výkaz mezi nejobsáhlejší, a tak je za tyto instituce k dispozici celkem bohatá a dlouhá časová řada dat naturálního charakteru. Jak již je výše uvedeno, od počátku v ní nejsou zastoupeny ekonomické údaje, které – podobně jako v případě jiných poskytovatelů kulturních služeb – začaly být systematicky šetřeny až počínaje rokem 2009. Navíc je nutno dodat, že určitá část institucí, které se považují za muzea (cca 6–7 %) dle definice organizace ICOM⁴ muzei nejsou, a to zejména proto, že nesplňují podmínku vytváření muzejních sbírek, jejich ochrany a uchování. Z uvedeného je patrné, že i při vši snaze zpracovatelů i respondentů statistických dat nejsou výsledky statistických šetření nejen z tohoto, ale i mnoha jiných důvodů zcela věrným odrazem zkoumané reality, a to i přesto, že právě v případě muzeí a veřejných knihoven je zaznamenávána nejvyšší míra návratnosti výkazů od respondentů.

Po roce 1989 započaly v oblasti muzeí změny spočívající zejména v částečné dezintegraci (některé pobočky krajských a okresních muzeí se osamostatnily) a dále ve vzniku soukromých muzeí fyzických či právnických osob, občanských sdružení, církví atd. To vedlo k celkovému nárůstu počtu muzeí ze zhruba 200 institucí v roce 1990 až na 453 v roce 2022.

Dostupná statistická data o vlastnické struktuře sítě muzeí ukazují, že mezi roky 1995 a 2022 poklesl podíl muzeí ve státním vlastnictví z 85 % na 80 %. Naopak zastoupení soukromých, církevních a jiných muzeí se zvýšilo (z 6 % na 10 % a z 9 % na 10 %). V porovnání s památkovými objekty byly však změny vlastnické struktury mírnější. Zatímco váha státního vlastnictví na celku poklesla o necelých 5 p. b., tak v případě soukromého vlastnictví se zvýšila o 4 p. b. a církevního a jiného vlastnictví o jen necelý 1 p. b. Stále však platí, že státní muzea, muzea zřizována kraji a dále muzea obcí představují podstatnou část muzejní sítě.

Z pohledu zaměření muzeí představovala po roce 2000, kdy se ustálila jejich síť, nejpočetnější skupinu – se zhruba 47% zastoupením – muzea všeobecná (vlastivědná), druhá v pořadí byla muzea výtvarného umění (cca 11 %) a třetí ta, která se zaměřují na vědu a techniku (cca 8 %).

³ viz blíže čas. Statistika & my, ČSÚ, Praha č. 11–12/2023, str. 12–14

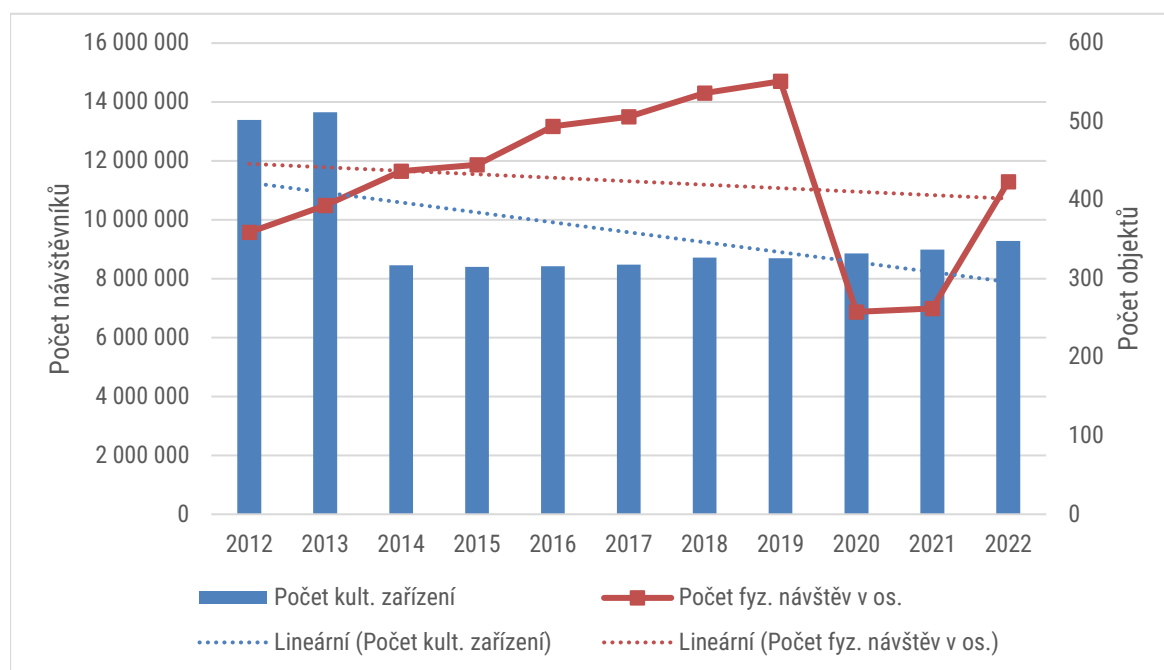
⁴ viz blíže F. Šebek, Muzea ČR v letech 2012–2014 ve světle statistiky, NIPOS, Praha 2015

Zaměstnanost v muzeích a galeriích v období let 2012–2022 vzrostla o 14 % (ročně průměrně o 1,3 %) – viz přílohová tab. č. 3. V porovnání s celkovou zaměstnaností rostl mírně rychleji počet odborných pracovníků. Zatímco na počátku sledovaného období činil jejich podíl necelých 47 % z celkového, v roce 2022 dosáhl 49 %. Počty dobrovolných pracovníků dlouhodobě stagnují v úrovni 1,5 až 2,0 tis. osob.

V rámci rozšiřování a zkvalitňování nabídky služeb se rozšiřovala výstavní plocha muzeí (od r. 2012 průměrně ročně o 1,5 %), přitom se ještě rychleji rozšiřovala její část s bezbariérovým přístupem (průměrně ročně o 2,7 %), která se blíží k 60 % z celkové výstavní plochy. Rozvoji muzejní sítě odpovídalo zvyšování počtu trvalých expozic. Průměrné tempo jejich růstu se opět v předpandemickém (2012–2019) a pandemickém období (2019–2022) lišilo (1 % oproti 0,4 % ročně). Ačkoli se (dočasných) výstav pořádá zhruba dvojnásobně více, jejich počet v zásadě stagnoval. Mezi dalšími akcemi doplňkového charakteru se zvyšoval zejména počet kulturně výchovných akcí, jako jsou přednášky, symposia, konference a semináře (od r. 2012 o 5,1 % ročně) a počet jejich účastníků (o 2 % ročně). Narůstal také počet titulů vydaných neperiodických publikací a zejména počet titulů elektronických dokumentů.

Ukazatele na straně poptávky se vyvíjely mnohem pomaleji. Vývoj počtu návštěv ve sledovaném období let 2012–2022 odráží výkyvy spojené s finančně ekonomickou krizí vrcholící v kultuře v letech 2012–2013, s nástupem oživení a konečně i s pandemií covid-19 v letech 2020–2022. Počet návštěv muzeí se z 13,8 mil. V roce 1989 v důsledku tzv. návštěvnické krize snížil na necelých 9,6 mil. osob v roce 2012. Dále rostl až do roku 2019 (na 14,7 mil. návštěv, tj. průměrně ročně o 5,5 %). V následujícím roce 2020 se propadl o 53 % na necelých 6,9 mil. návštěv, aby se do roku 2022 zvýšil na necelých 11, 3 mil. návštěv což je pouze 77% úroveň roku 2019. Za zmínku stojí, že počet návštěvníků kulturně výchovných akcí pořádaných muzei v roce 2022 se přiblížil předpandemickému stavu o něco více, když dosáhl 81% úrovně roku 2019.

Obr. 4 Návštěvnost muzeí a galerií a počet objektů v letech 2012–2022

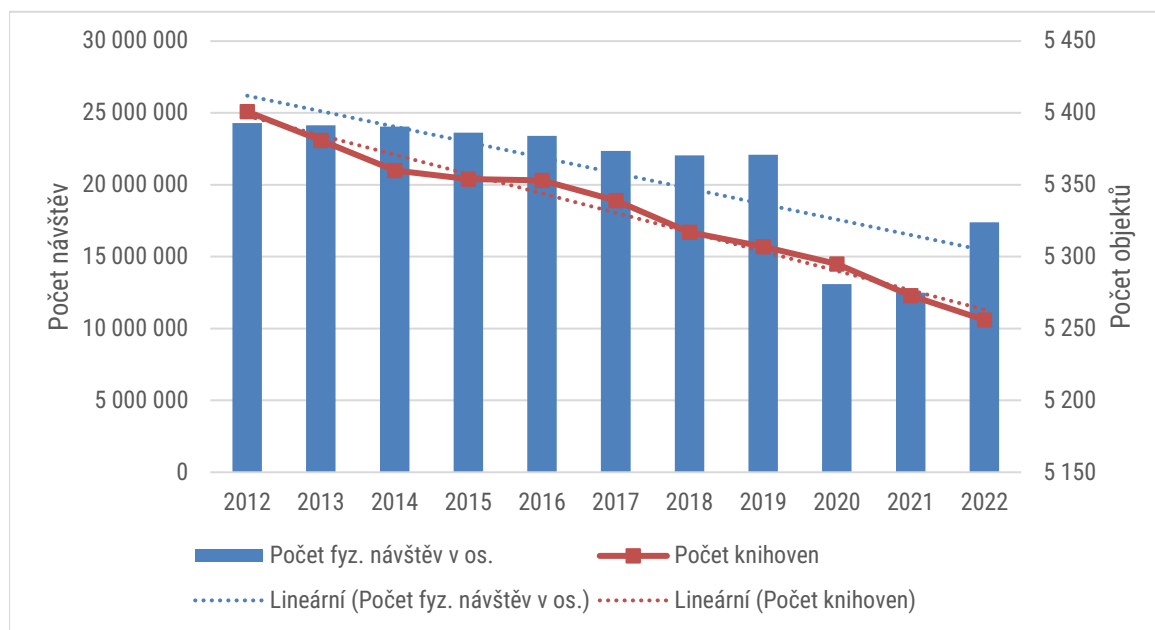
Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

2.1.3 Veřejné knihovny

Veřejné knihovny jsou statisticky sledovány pomocí ročního výkazu Kult (MK) 12–01. S více než pěti tisíci objekty **jsou nejrozšířenějšími poskytovateli kulturních služeb**. Stalo se tak v návaznosti na uplatnění zákona č 430/1919 Sb., o veřejných knihovnách obecních, podle kterého – s cílem „doplnění a prohloubení vzdělanosti všech vrstev obyvatelstva“ – byly již před sto lety zřizovány knihovny ve všech obcích. Ve sledovaném období od r. 2012 do roku 2022 počet těchto institucí poklesl (z 5 401 na 5 256, tj. o 2,7 % – viz příloková tab. č. 4). V tomto údaji jsou zahrnuty též krajské a základní knihovny s profesionálními a neprofesionálními pracovníky, Národní knihovna, Moravská zemská knihovna a Knihovna pro nevidomé. I přes uvedený číselný pokles lze služeb knihoven využívat zhruba v 80 % obcí.

Postupem času, zejména pak s počátkem tohoto století v souvislosti s rozvojem internetu proběhly v činnosti knihoven nemalé změny. Dobře je dokládá vývoj počtu registrovaných čtenářů (půjčování knih a využívání studoven bylo dle uvedeného zákona podstatou činnosti obecních knihoven). Zatímco jich ještě v roce 1989 bylo téměř 2 062 tis., po roce 2000 se jejich počet pohyboval kolem 1 500 tis. a do roku 2012 se snížil na 1 450 tis. a v roce 2022 dále poklesl na 1 209 tis. (to ve sledovaném období představuje průměrný roční pokles o 1,8 %). Ještě více poklesl počet výpůjček knih, a to o více než 37 % (průměrně ročně o 4,6 %).

Obr. 5 Návštěvnost knihoven a počet objektů v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Kvalitativní změny v činnosti knihoven ve sledovaném období ukazuje také vývoj počtu jejich zaměstnanců. Zatímco se celkový (přepočtený) počet zaměstnanců ve sledovaném období zvýšil jen 0,6 %, počet odborných pracovníků – vysokoškoláků vzrostl o 5 %. O něco pomaleji se zvyšoval také počet středoškoláků a dobrovolných pracovníků knihoven.

V souladu s uvedeným trendem se měnila a značně rozšířila i nabídka služeb knihoven, které vycházejí vstříc potřebám veřejnosti. Při celkovém poklesu počtu výpůjček (o 37 %) se zvyšoval – až do předcovidového roku 2019 – počet kulturně výchovných a vzdělávacích akcí pořádaných knihovnami (od r. 2012 průměrně 1,5 % ročně) a ještě rychleji počet jejich účastníků (ročně o 3,2 %). Změny se nevyhly ani vlastním výstupům knihoven, snížil se počet titulů vydávaných i neperiodických publikací (o 30 %) a naopak vzrostl počet titulů audio děl a elektronických dokumentů v obou případech zhruba o 42 %. V současné době je v knihovnách zhruba 10 tis. PC určených pro potřeby veřejnosti napojených na internet (ještě v roce 2000 jich bylo jen 1,1 tis.). Nutno dodat, že v posledních zhruba 5 letech, v souvislosti s rostoucím vybavením domácností internetem, začíná zájem o využití této služby v knihovnách klesat.

Přeměny ve struktuře činnosti ovlivňují také význam základního ukazatele poptávky po kulturních službách, kterým je tradičně počet návštěvníků. Tuto skutečnost je nutno vzít v úvahu při hodnocení vývoje aktivit knihoven, popř. i jiných poskytovatelů kulturních služeb. Zatímco (fyzická) návštěvnost knihoven v období let 2012–2022 o více než 28 % poklesla, rychle se zvyšovala virtuální návštěvnost online služeb knihoven. Od roku 2009, kdy začala být zaznamenávána, vzrostla o 166 %. Ve sledovaném období let 2012–2022 se zvýšila o 136,4 % (což odpovídá ročnímu průměrnému nárůstu o 3,2 %). Již v roce 2011 překonala tato „nová forma“ návštěvnosti formu tradiční (o více než 5 mil. návštěv).

1.4 Vývoj kulturního dědictví z pohledu hodnotových údajů

Ekonomický přístup k hodnocení kultury je poměrně nový. V souladu s úkolem vyplývajícím z usnesení vlády ČR č 1452 z r. 2008 o Státní kulturní politice na léta 2009–2014 se poprvé začal (za referenční rok 2009) zpracovávat tzv. **satelitní účet kultury**. V této souvislosti byla šetření KULT (NIPOS i ČSÚ) obohacena o potřebné ekonomické ukazatele. Zmíněný účet, resp. jeho každoroční výsledky se staly základním nástrojem k provádění analýz ekonomického vývoje v kultuře.

Oblast kulturního dědictví (vymezená klasifikací CZ NACE: 91.01, 02, 03 a částečně 47.78, 79) je jednou z devíti oblastí spadajících do sektoru kultury.⁵ Jak je zřejmé, skládá se – z ekonomického pohledu – ze dvou rozdílných částí. Za prvou lze označit provozování objektů hmotného kulturního dědictví a druhou jsou – tržně zaměřené – maloobchodní činnosti (kulturní maloobchod). Hodnocení vývoje kulturního dědictví však není komplikováno jen věcným zaměřením nositelů příslušných aktivit, ale i charakteristikou zvoleného časového období. Jeho **prvá dvě léta** (tj. roky 2012 a 2013) **jsou poznamenána projevy finančně ekonomické krize, která proběhla v kultuře s určitým časovým opožděním.**⁶ **Od nastávajícího roku 2014 započalo ekonomické oživení**, které přerušila až pandemie covid-19 v roce 2020. Tento rok a další dvě léta (2021 a 2022) lze považovat za pandemické období charakterizované – mimo jiné – prudkým zhoršením ekonomických výsledků.

2.1.4 Finanční zdroje

Finanční zdroje organizací představují jejich celkové příjmy snížené o zaplacené daně a poplatky, a naopak zvýšené o investiční dotace, vlastní vklady, dary apod. a zvýšené (snížené) o změnu stavu úvěrů a půjček. Dle původu lze rozeznávat zdroje pocházející z veřejného sektoru, od domácností, z podnikové sféry, od nevládních neziskových institucí a ze zahraničí. Finanční zdroje z veřejných rozpočtů mají obvykle podobu provozních či investičních dotací. Zdroje od domácností mají v kulturním dědictví nejčastěji podobu vstupného, nákupů občerstvení a upomínkových předmětů, čtenářských poplatků a poplatků za jiné služby. Prostředky pocházející z podnikové sféry (nefinanční a finanční podniky a neziskové instituce) mají nejčastěji podobu příjmů kulturních institucí z nájemného, vstupného a příjmů za jiné služby či zboží.

Níže uvedená textová tabulka č. 1 podává informace o finančních zdrojích **směřujících do netržní části kulturního dědictví** v letech vymezujících výše uvedené etapy ekonomického vývoje ve sledovaném období (finančně ekonomická krize, oživení, pandemie covid-19 a odpovídající roky 2013, 2019, 2020 a 2022).

Je z ní patrné, že zmíněné etapy ekonomického vývoje se odlišují také rozdílnou úrovní využití finančních zdrojů. Zatímco průměrný podíl veřejných zdrojů v období 2012–2022 v kulturním dědictví představoval 64 % z jejich celkového rozsahu, tak v roce 2013, kdy vrcholila v kultuře finančně ekonomická krize, to bylo 66 % a v pandemickém roce 2020 až 70,1 %. V roce 2019 tj. v posledním roce před pandemií činil podíl veřejných zdrojů obvyklých 64,5 % a v roce 2022

⁵ viz blíže Systém účtů kultury, NIPOS, Praha 2017 (str. 8 a 9)

⁶ viz blíže Vyhodnocení časové řady výsledků satelitního účtu kultury ČR za období let 2010–2015, NIPOS, Praha 2017

mírně zvýšených 65,3 %. **Veřejné výdaje nahrazují úbytek finančních zdrojů (zejména od domácností), kterých se v problematických letech (2013 a 2020) nedostávalo a tyto dva druhy zdrojů se proto obvykle vyvíjejí v opačných směrech.** Zatímco co v roce 2019 do kulturního dědictví vstoupilo 8,3 % finančních zdrojů domácností z jejich celkového rozsahu v kultuře, tak v pandemickém roce 2020 to bylo jen 6,5 % (tj. o 1,37 mld. Kč méně). Naopak v případě veřejných zdrojů se uvedené podíly vyvíjely opačně a to z 38,2 % na 39,5 % (tj. o 3,7 mld. Kč více).

Tab. 1 Finanční zdroje kulturního dědictví ve vybraných letech v mil. Kč

Roky	2013	2019	2020	2022	Index 2019/2013 v %	Index 2020/2019 v %	Index 2022/2013 v %	Index 2022/2019 v %
Veřejné výdaje	12 491	16 450	18 460	17 769	131,7	112,2	142,3	108
Domácnosti	2 366	4 748	3 378	4 772	200,7	71,1	201,7	100,5
Podniky	3 598	3 536	3 229	3 614	98,3	91,3	100,4	102,2
NNO	285	253	122	391	88,8	48,2	137,2	154,5
Zahraničí	254	511	965	639	201,2	188,8	251,6	125
CELKEM	18 994	25 498	26 154	27 185	134,2	102,6	143,1	106,6

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Jak je patrné, **zdroje od domácností jsou velmi citlivé na negativní změny hospodářských podmínek.** V těžších časech se snižují a v období oživení narůstají. Z tabulky je zřejmé, že v letech oživení 2014–2019 se více než zdvojnásobily, zatímco s propuknutím pandemie (2020) poklesly o více než 30 % a v roce 2022 jen mírně překonaly předpandemickou úroveň roku 2019. Naopak pružnost ostatních druhů zdrojů (podniková sféra a zahraničí) na změny hospodářských podmínek byla poměrně nízká. Co se výsledné struktury finančních zdrojů týče, ve sledovaném období se zvýšil nejvíce podíl zdrojů ze zahraničí, které jsou však doplňkového charakteru a zdrojů od domácností. Podíl ostatních zdrojů, zejména z podnikové sféry – poklesl (z 18,9 % na 13,3 %).

2.1.5 Hospodaření v odvětví kulturní dědictví

Z pohledu výsledků hospodaření lze v rámci sledovaných let 2012–2022 rozlišit již zmíněná tři odlišná období. V letech 2012–2013 vyvrcholily a současně končily důsledky finančně ekonomické krize, která zasáhla také do kultury. Úroveň základních ekonomických ukazatelů (celkové finanční zdroje, příjmy, míra soběstačnosti, zisková marže) poklesla v roce 2013 na své dlouholeté minimum a k návratu k vzestupnému vývoji došlo až počínaje rokem 2014.

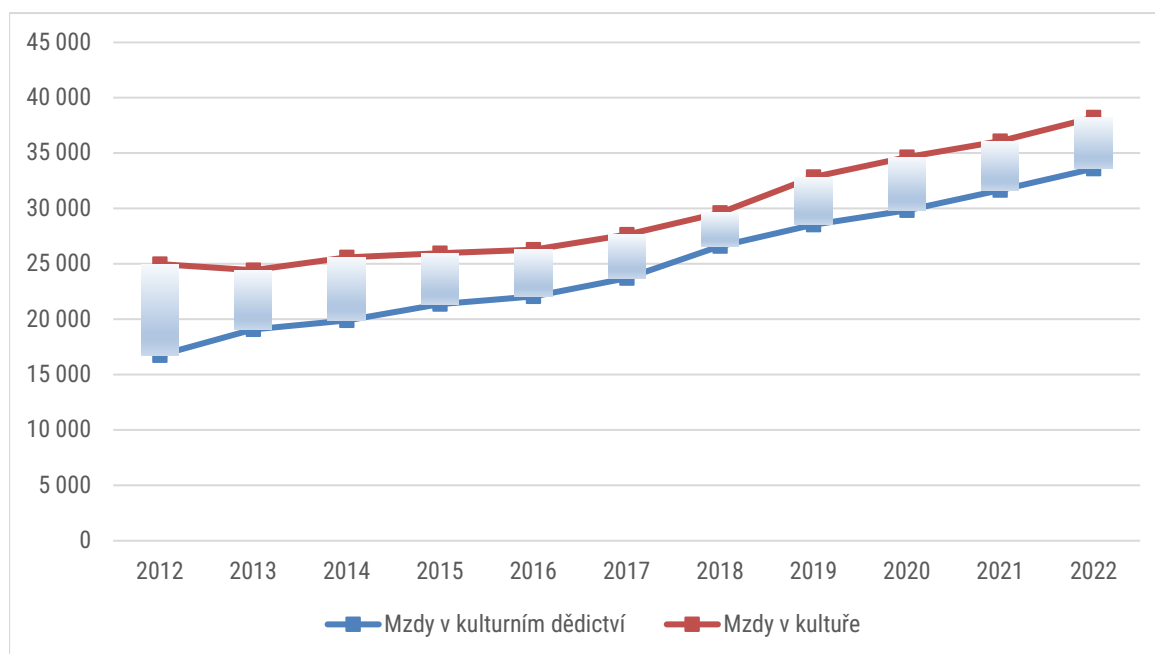
Nutno dodat, že **projevy uvedené krize byly v kultuře zmírněny a časově posunuty.** Zatímco k výrazným meziročním poklesům tržeb nejvýznamnějších sektorů ekonomiky došlo již v roce 2009 (v průmyslu o 15,9 % a ve službách o 9,9 %), v kultuře proběhly opožděně, a navíc byly mnohem mírnější. V roce 2013 se tržby za vlastní výkony snížily jen o necelá 3 % a v tom v samotném kulturním dědictví o pouhé 1 %. **Krize vážněji postihla více tržně orientované oblasti kultury,** zejména pak periodický a neperiodický tisk.

V roce 2014 v kultuře započalo ekonomické oživení, které bylo rázně ukončeno až v roce 2020 nástupem epidemie covid-19. V období let 2014–2019 se v kulturním dědictví zvyšovaly celkové finanční zdroje průměrně ročně o 5 %, tržby z vlastní činnosti o 5,6 % a mzdové náklady až o 8 %. Po celé období oživení byl v kulturním dědictví dosahován kladný hospodářský výsledek (viz přílohová tab. č. 1).

V pandemickém roce 2020 se v souvislosti s propadem návštěvnosti o 47 % meziročně snížily tržby z vlastní činnosti 25 %, celkové příjmy o 6 %, došlo k hluboké ztrátě z hospodaření a míra soběstačnosti poklesl o 23 % (ze 49,7 % na 38,3 %). Finanční zdroje však v důsledku zvýšených provozních dotací (o 2,6 %) vzrostly. Zvýšily se také mzdové náklady (o 4,7 %) a průměrná mzda (o 4,6 %).

Konečně roky 2021 a 2022 lze označit za období překonávání důsledků zmíněné epidemie a návratu ke stavu s před jejím vypuknutím. Přestože návštěvnost zůstala ještě v roce 2022 o 20,7 % pod úroveň před pandemií a podobně i míra soběstačnosti (o 6 %), tak tržby za vlastní výkony již tuto úroveň o 10 % překročily a vrátil se i kladný výsledek z hospodaření. Až o 17,7 % byla proti roku 2019 vyšší i průměrná měsíční mzda. Výše průměrné měsíční mzdy v kultuře jako takové (38 212 Kč) však nedosáhla (zaostala pod ní o 4 613 Kč, tj. téměř o 12,1 %). Ve srovnání s průměrnou měsíční mzdou dosaženou v celé ekonomice tento rozdíl představoval dokonce 6 718 Kč (16,7 %). V r. 2022 sice průměrná měsíční mzda v nominálním vyjádření v kulturním dědictví o 6,1 % vzrostla, avšak, s ohledem na meziroční zvýšení spotřebitelských cen o 15,1 %, reálná mzda o téměř 8 % poklesla.

Obr. 6 Návštěvnost knihoven a počet objektů v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Pokud bychom si zhruba rozdělili ekonomické ukazatele uvedené ve velké přílohové tabulce č. 1 na vstupy a výstupy dojdeme k závěru, že se – při relativní stabilitě vstupů – charakterizoval výše uvedené změny podmínek hospodaření vývoj výstupů. Mezi vstupy lze

zahrnout např. dotace z veřejných rozpočtů, mzdové náklady, počet zaměstnanců a průměrnou mzdu či investiční výdaje, které jsou z větší části kryté dotacemi. Za výstupy lze považovat zejména tržby za vlastní výkony, hospodářský výsledek a stupeň ekonomické soběstačnosti. Zatímco v případě ukazatelů vstupů je patrná po celé období tendence růstu (dokonce i v kritickém roce 2020), tak ukazatele výstupů v krizových letech 2012–2013 a v roce 2020 provázely pokles. Podobný vývoj neprobíhal jen v kulturním dědictví, ale i v jiných částech kultury, včetně scénického umění.

Porovnávání výsledků vývoje v jednotlivých částech kultury je poměrně složitou záležitostí. Je tomu tak zejména proto, že ani z ekonomického pohledu není kultura homogenním celkem. Jak je i z předcházejícího textu patrné, **oblast kulturního dědictví se skládá ze dvou ekonomicky odlišných částí**, a to z rozsáhlejší části, která je netržního charakteru (provozování kulturních památek, činnosti muzeí, knihoven, archivů atd.) a dále z části, která je tržně zaměřena (maloobchod se suvenýry, starožitnostmi, použitými knihami, poštovními známkami, náboženskými předměty, mincemi apod.). Jak ukazují níže uvedené textové tab. č. 2 a č. 3, týkající se netržní a tržní části oblasti kulturního dědictví, **rozsah uplatnění tržních vztahů významně ovlivňuje úroveň hospodaření dotčených ekonomických subjektů**.

Tržní část kulturního dědictví představovaná maloobchodními aktivitami vykazuje v porovnání s částí netržní vysokou dynamiku výstupů (tržby z vlastní činnosti, zisková marže, hospodářský výsledek) a nižší dynamiku vstupů. Také míra soběstačnosti měl rostoucí tendenci a v roce 2022 byl téměř pětinasobně vyšší než v netržní části kulturního dědictví.

Naopak počet zaměstnanců vykazoval tendenci k poklesu a průměrná mzda rostla pomaleji, a navíc z mnohem nižšího základu.

Tržní část kulturního dědictví (kulturní maloobchod) proto představuje poměrně malou, ale vysoce výkonnou část celé oblasti. Při 8% podílu na počtu zaměstnanců, 6 % na mzdových výdajích a 4 % na investicích, dosahuje 67% podíl na tržbách z vlastní činnosti celého kulturního dědictví. **Těchto souvislostí je třeba dbát při zpracování ekonomických analýz, které se této problematice týkají**, včetně porovnávání kulturního dědictví s jinými částmi kultury.

Tab. 2 Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů netržní části kulturního dědictví v mil. Kč

Roky	2013	2019	2020	2022	Index 2019/2013 v %	Index 2020/2019 v %	Index 2022/2013 v %	Index 2022/2019 v %
Příjmy	10 806	11 499	16 208	19 495	106,4	141	180,4	169,5
z toho prov. dotace	7 182	10 695	11 827	12 888	148,9	110,6	179,4	120,5
Výdaje	11 144	16 420	16 859	19 626	147,3	102,7	176,1	119,5
Tržby z vlastní činnosti	3 961	4 635	2 430	4 317	117	52,4	109	93,1
Míra soběstačnosti v %	35,5	28,2	14,4	22	79,4	51,1	62	78
Zisková marže	x	x	x	x	x	x	x	x
Počet zaměstnanců	16 230	17 477	17 689	17 678	107,7	101,2	108,9	101,2
Průměrná měsíční mzda v Kč	19 802	29 383	30 608	34 474	148,4	104,2	174,09	117,3
Hosp. výsledek na zaměstnance v Kč	x	x	x	x	x	x	x	x
Investiční výdaje	1 754	2 568	3 933	3 205	146,4	153,2	182,7	124,8
Krytí investic z veř. výdajů v %	42,3	92,8	62,4	76,1	219,4	67,2	179,9	82

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Tab. 3 Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů tržní části kulturního dědictví v mil. Kč

Roky	2013	2019	2020	2022	Index 2019/2013 v %	Index 2020/2019 v %	Index 2022/2013 v %	Index 2022/2019 v %
Příjmy	5 597	7 367	6 691	8 894	131,6	90,8	158,9	120,7
<i>z toho prov. dotace</i>	0	0	20	0	x	x	x	x
Výdaje	5 553	6 874	6 339	8 257	123,8	92,2	148,7	120,1
Tržby z vlastní činnosti	5 814	7 188	6 457	8 697	123,6	89,8	149,6	121
Míra soběstačnosti v %	104,7	104,6	101,9	105,3	99,9	97,4	100,6	100,7
Zisková marže	3,9	3,2	4,2	5,9	82,1	131,3	151,3	184,4
Počet zaměstnanců	1 816	1 705	1 507	1 504	93,9	88,4	82,8	88,2
Průměrná měsíční mzda v Kč	13 703	20 152	21 266	23 747	147,1	105,5	173,3	117,8
Hosp. výsledek na zaměstnance v Kč	24,2	289,1	233,6	423,5	1943,6	80,8	1750	146,5
Investiční výdaje	122	219	176	139	179,5	80,4	113,9	63,5

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

2.1.6 Porovnání vývoje hlavních poskytovatelů kulturních služeb v pandemickém období

V souvislosti s hodnocením dopadů pandemického období do hospodaření se nabízí otázka, jak se jednotlivé druhy kulturních zařízení kulturního dědictví s tímto těžkým obdobím vypořádaly? Z indexů vedených v textové tab. č. 4 je patrné, že **nejmenší problémy v pandemické době postihly knihovny**, jejichž tržby z vlastní činnosti se do roku 2022 téměř vyrovnaly předpandemickému stavu.

Naopak muzea zaznamenala v roce 2020 nejhlubší propad návštěvnosti. Jak ukazuje jejich index tržeb z vlastní činnosti (2022/2019), dokázala se s ním – také v souvislosti s prováděním širokého vějíře aktivit – do značné míry vyrovnat. Z posledního řádku tabulky je zřejmé, že počet zaměstnanců v roce 2022 u všech tří druhů kulturních zařízení překročil stav roku 2019, zejména v památkách. Také zapojení pracovníků prostřednictvím dohod o pracovní činnosti překročilo (v objemu vyplacených OON) stav roku 2019. V tomto případě to bylo v muzeích o více než 57 % a v knihovnách o více než 13 %.

Tab. 4 Vývoj vybraných ukazatelů v době pandemie (indexy v %)

Ukazatel/Kulturní zařízení	Památky		Muzea		Knihovny	
	Index 2020/2019	Index 2022/2019	Index 2020/2019	Index 2022/2019	Index 2020/2019	Index 2022/2019
Návštěvnost	49,8	82,6	46,7	76,8	59,2	78,7
Tržby z vlastní činnosti	44,1	85,1	47,6	87,4	73,7	99
Míra soběstačnosti	44,3	78,1	48,2	77,2	71,1	91,1
Počet zaměstnanců	99,6	106,9	102,8	102,9	109,3	101,2

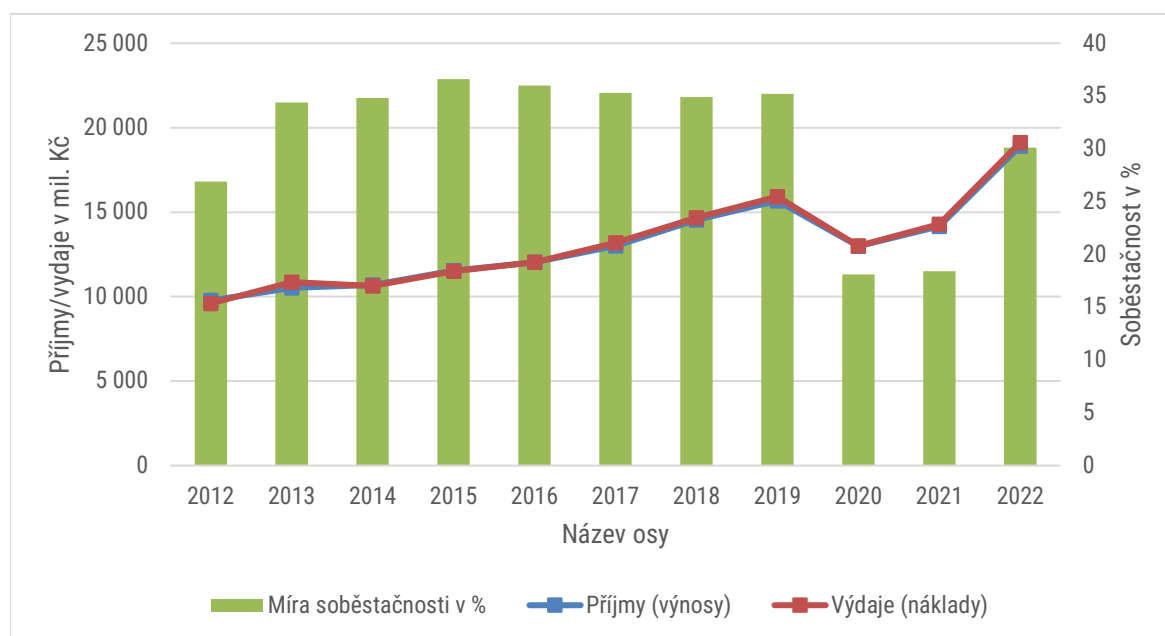
Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

3 Scénické umění

Oblast scénického umění představuje v rámci výše zmíněného kulturního cyklu zejména etapu šíření a částečně i tvorby kulturních hodnot. Zahrnuje všechny druhy živých kulturních akcí a jevištních vystoupení jak profesionálů, tak i amatérů, jako je divadlo, tanec, hudba, opera, muzikál a další jako např. festivaly, či vystoupení v kabaretu nebo v cirku.

Do scénického umění se zahrnují také související technické a správní podpůrné činnosti. V souladu s Klasifikací ekonomických činností do něj patří aktivity uvedené pod kódy CZ-NACE 90.01 (živá jevištní vystoupení), dále pod kódy 90.02 (podpůrné činnosti pro tato vystoupení včetně činnosti režisérů, producentů, výtvarníků či jevištních pracovníků a pod kódy 90.04 (provozování divadel, koncertních sálů a jiných prostor pro vystupování umělců).

Obr. 7 Příjmy a výdaje a míra soběstačnosti odvětví scénického umění v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Co se konkrétních kulturních zařízení scénického umění týče, řadíme mezi ně zejména divadla, kulturní domy, hudební soubory a festivaly. Jak je i z tohoto výčtu zřejmé, **na rozdíl od kulturního dědictví je scénické umění z pohledu ekonomického výkonu homogenní**. Aktivity zmíněných kulturních zařízení jsou určeny zejména pro publikum, nikoli pro široký a neznámý trh. Tomu odpovídá také nižší úroveň míry soběstačnosti, která ve scénickém umění v daném období let 2012–2022 dosáhla v průměru 30,97 % (což je o 17,11 p. b. méně než v kulturním dědictví).

1.5 Vývoj scénického umění v naturálních datech

Charakteristika naturálních dat ve scénickém umění je velmi blízká výše uvedené týkající se kulturního dědictví. Tato data jsou šetřena specializovanými výkazy úlohy Kult (MK), mají delší

tradici než data hodnotová, jsou spojena s nižší mírou non-response a také v této souvislosti dosahují vyšší věrohodnosti.

3.1.1 Divadla

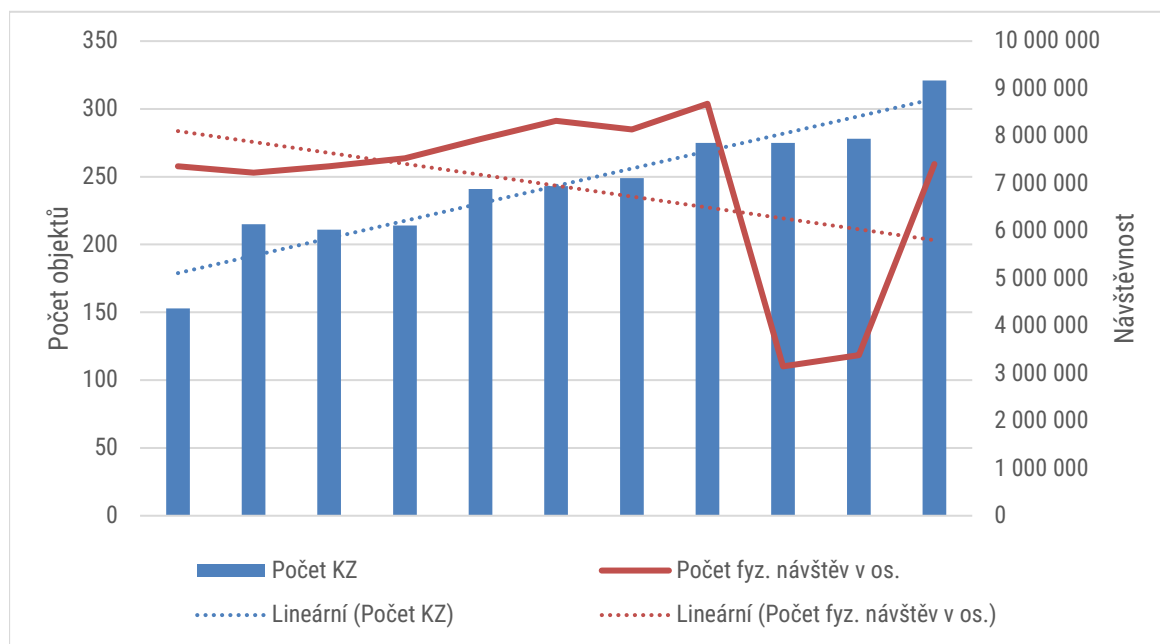
Data o divadlech jsou šetřena cestou statistického zjišťování výkazem Kult (MK) 1–01. Toto zjišťování je poměrně složité. Soubor divadel se z pohledu rozsahu a způsobu činnosti dělí na

- a) divadla s vlastním uměleckým souborem
- b) a na divadla stagionového typu, která provozují divadelní scénu či sál, ale nezřizují vlastní umělecký soubor.

Do šetření jsou navíc zahrnuta pouze ta stagionová divadla, která v daném roce uvedla vyšší než stanovený počet představení profesionálních divadelních či tanečních souborů. Dobrovolnými šetřeními doplňujícího charakteru jsou dále zjišťována, resp. odhadována data za amatérská divadla.

Co se druhu vlastnictví a způsobu činnosti týče lze rozeznávat divadla veřejná, neziskové sféry (dále také „NNO“) a soukromá. Z celkového počtu 321 statisticky šetřených divadel v roce 2022, jich bylo 74 veřejných (23 %), 78 soukromých (24 %) a 169 ostatních (53 %). V roce 2012 byly – při téměř stejné vlastnické struktuře – tyto počty zhruba poloviční. Nižším tempem rostl počet sedadel stálých scén, který se zvýšil z 36 789 na 47 220 sedadel (o 28,4 %). Počet představení v ČR rostl z 27 526 představení až do předpandemického roku 2019 (o 13,6 %), do roku 2022 se však o více než 12 % snížil (na 27 463). Na poptávkové straně to bylo podobné s počtem diváků na těchto představeních. Po zvýšení z 5 699 tis. na 6 831 tis. V roce 2019 (o téměř 20 %), došlo v následujících třech letech poklesu na 5 215 tis. diváků (o téměř 23 %). Z předchozího je patrné, že se zájem o uvedená divadelní představení nevyvíjel zcela příznivě. Svědčí o tom i ukazatel využití sedadel. Počet diváků na jedno sedadlo mezi roky 2012 a 2019 vrostl ze 155 na 157 diváků (o 1,3 %), do roku 2022 však poklesl o téměř 30 % na 110 diváků. Data za všechna divadla a představení (včetně amatérských) a jsou příznivější. Počet diváků mezi roky 2012 a 2022 nepoklesl o téměř 9 %, ale naopak vzrostl o 0,6 % (viz přílohová tabulka č. 6.). Také propad návštěvnosti mezi roky 2019 a 2022 nebyl – v celém souboru divadel – tak hluboký („jen“ 14,7 % oproti 23,7 %).

Obr. 8 Návštěvnost divadel a počet objektů v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

V porovnání s výraznými změnami v návštěvnosti divadel v zásadě stagnoval počet jejich zaměstnanců. Za celé sledované období se zvýšil o 1,8 % a na jeho konci byl v porovnání s rokem 2019 jen o 1,3 % nižší. Na druhé straně byl počet dobrovolníků koncem sledovaného období proti roku 2012 zhruba pětinnový, přestože v letech 2012–2019 více než trojnásobně vzrostl. Silně rostoucí tendence jsou naopak patrné v oblasti ostatních osobních nákladů, které se ve sledovaném období zvýšily více než dvojnásobně. Po přepočtu průměrnou mzdou by v roce 2022 tyto odměny pracovníků pracujících na základě dohod odpovídaly mzdám 481 zaměstnanců, zatímco v roce 2012 jen 391 zaměstnanců. O téměř 80 % se ve sledovaném období také zvýšil objem vyplacených honorářů autorům a účinkujícím. V tomto případě bychom přepočtem průměrnou mzdou „získali“ v roce 2012 téměř 2 216 a v roce 2022 až 2 236 zaměstnanců. Uplatněním tohoto přístupu bychom došli k výsledku 9 888 „přepočtených“ pracovníků za rok 2012 a 10 130 za rok 2022 (tj. o 2,4 % více).

Z porovnání s vývojem návštěvnosti (index 2022/2012 činí 100,6 %) lze usuzovat, že dynamika nabídkových ukazatelů (počet divadel, jejich kapacita a rozsah uplatněné živé práce) v období 2012–2022 předstihovala dynamiku poptávky. To by ve sledovaném desetiletém období svědčilo o klesající efektivnosti činnosti divadel. V porovnání s kiny – v jejichž případě byl počet diváků v roce 2022 o 28,3 % pod úroveň roku 2019 – na tom však byla divadla naopak lépe (uvedený rozdíl v jejich případě činil 16,2 %).

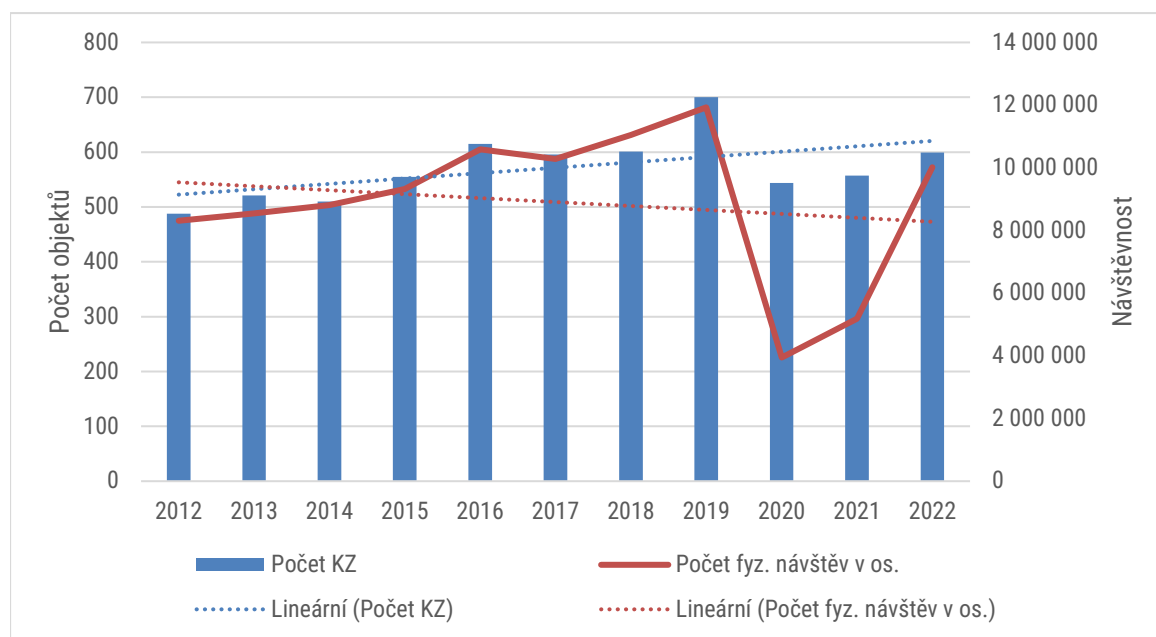
3.1.2 Kulturní domy (kulturně-vzdělávací a zájmová činnost)

Statistická data o kulturně vzdělávací a zájmové činnosti jsou zjišťována výkazem Kult (MK) 22–01. **Uvedená činnost zahrnuje široký soubor mnohostranných volnočasových aktivit.** Je prováděna v kulturních zařízeních zřizovaných orgány státní správy, neziskovými organizacemi i podnikatelskými subjekty. Zajišťují ji subjekty ve

vlastních prostorách, bez vlastních prostor a s pořadatelskými pracovníky či bez nich. **Probíhá v kulturních centrech, střediscích aj., která můžeme pro zjednodušení dále nazývat kulturními domy.**

Obsahem jsou vzdělávací činnost (v rámci cyklických či jednorázových kurzů), umělecká činnost (v souborech a klubech), mimoumělecká činnost (v kroužcích) a další kulturní služby veřejnosti (představení, koncerty, výstavy, festivaly, přehlídky, soutěže atd.).

Obr. 9 Návštěvnost kulturních domů a počet objektů v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Jak ukazuje přílohová tabulka č. 7, naturální ukazatele aktivit kulturních domů měly ve sledovaném období vzestupnou tendenci, která byla přerušena až obdobím pandemie covidu. Rostl celkový počet kulturních domů (průměrně ročně o 2,1 %), stejně tak i počet uskutečněných kulturních akcí, zvyšoval se jak počet zaměstnanců (ročně o 3,8 %), tak i počet dobrovolníků (ročně o 5 %).

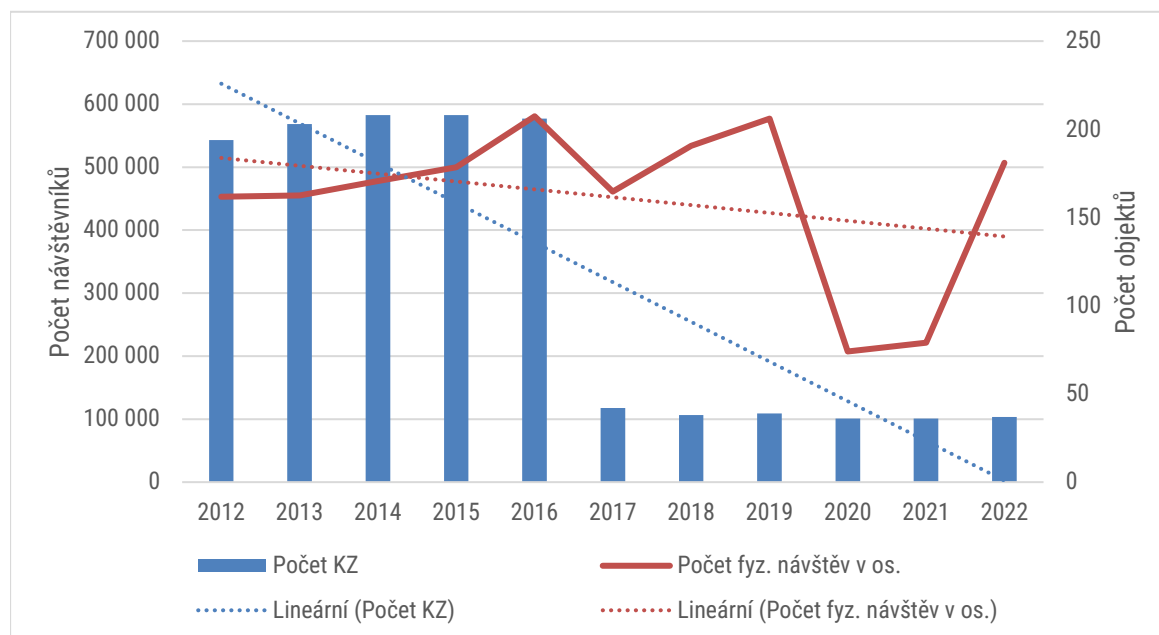
Zpočátku slibný vývoj návštěvnosti (rostoucí průměrně ročně do roku 2019 o 4,6 %), byl v roce 2020 vystřídán propadem o 66,9 % (tj. o 3,2 p. b. více než tomu bylo v případě divadel). **Návštěvnost kulturních domů však na uvolnění protiepidemických opatření reagovala pružněji** a v roce už 2022 překonala úroveň návštěvnosti z roku 2012 o 20,6 %. V případě divadel to bylo jen o 0,6 %. V roce 2023 však již byla návštěvnost kulturních domů o téměř 11 % vyšší, než tomu bylo v před covidovým roce 2019.

3.1.3 Hudební soubory

Statistické údaje o hudebních souborech jsou šetřeny pomocí výkazu Kult MK) 25–01. Z 37 subjektů zahrnujících 72 profesionálních hudebních těles, bylo 11 zřízeno veřejnou správou, 20 neziskovými organizacemi a 6 soukromými osobami. Od počátku sledovaného období až do roku 2019 aktivita hudebních souborů vyvíjela vzestupně. Počet uspořádaných koncertů se

zvyšoval průměrně ročně o 3,4 % (v případě koncertů ve vlastní režii o 7,9 %), počet zaměstnanců o 1 % a návštěvníků 3,5 %. V roce 2020 se propadl počet koncertů o téměř 60 % a návštěvníků o více než 64 %. Ani v roce 2022 hudební soubory v těchto ukazatelích předpandemické úrovně nedosáhly.

Obr. 10 Návštěvnost hudebních souborů a počet objektů v letech 2012–2022

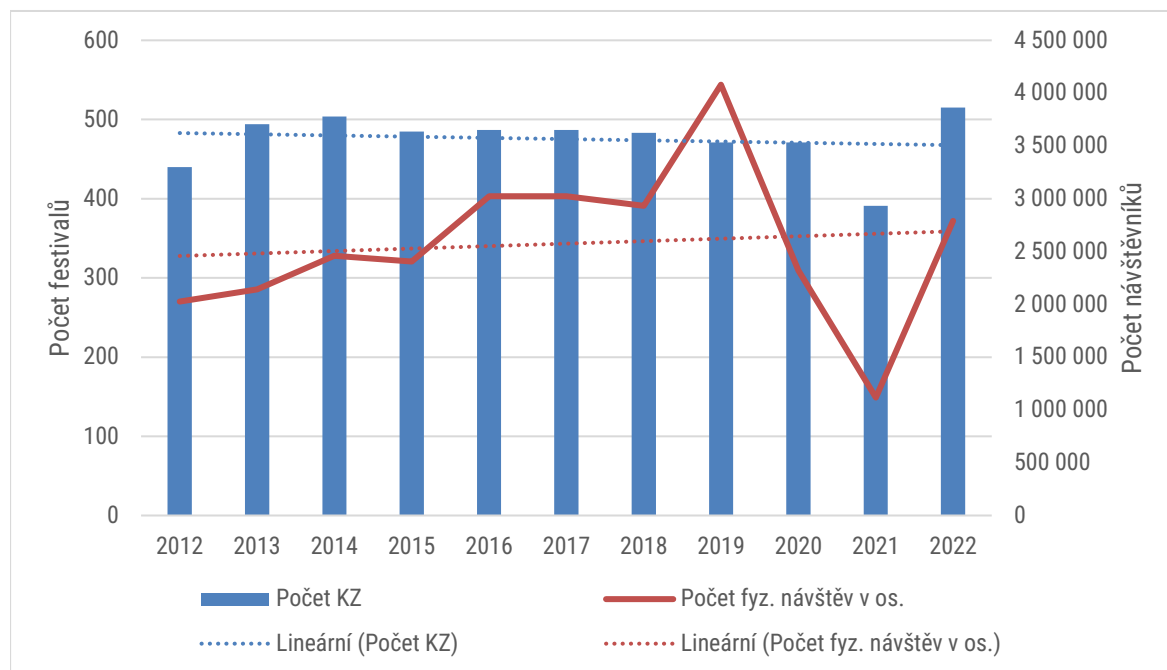
Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

V celkovém počtu koncertů zaostaly o 8,4 % a v počtu koncertů ve vlastní režii o 17 %. Stále jsou nižší počty zaměstnanců (o 5,2 %) a návštěvníků (o 12,2 %) – viz příloková tabulka č 8. V porovnání s rokem 2019 se však v následujících dvou letech o více než 50 % zvýšil počet hudebních nahrávek, jejichž prodej částečně kompenzoval ztráty ze zrušených vystoupení. Přestože se v roce 2022 snížil, byl ještě o 19 % vyšší než před pandemií.

3.1.4 Festivaly

Statistické informace o hudebních, divadelních, tanečních, filmových a literárních festivalech se sbírají pomocí výkazů Kult (MK)23–01. **Předmětem statistického zjišťování jsou, zejména z důvodu porovnatelnosti v čase, jen festivaly pořádané každoročně.** Za rok 2022 předložilo výkaz 515 festivalů, tj. o 17 % více než v roce 2012, kdy požadované informace dodalo 440 festivalů. Podle právní formy pořádajícího subjektu lze rozlišovat festivaly pořádané veřejnou správou, nevládními neziskovými organizacemi a podnikatelskými subjekty. V roce 2022 předložilo statistická data 283 festivalů pořádaných NNO, 148 festivalů pořádaných veřejnou správou a 84 festivalů pořádaných podnikatelskými subjekty. Dále lze festivaly členit dle rozsahu jejich působnosti na mezinárodní, kterých bylo 254, celostátní (124) a regionální (137). Festivaly se odlišují i převažujícím žánrem. Nejvíce jich bylo hudebních (43 %), méně divadelních a tanečních (25 %), dále více žánrových (21 %), filmových (9 %) a nejméně literárních (2 %).

Obr. 11 Příjmy a výdaje a míra soběstačnosti odvětví scénického umění v letech 2012–2022

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

V porovnání s rokem 2012 byla koncem sledovaného období návštěvnost festivalů o téměř 38 % vyšší (viz přílohová tabulka č 9). Počet zaměstnanců byl přitom vyšší o téměř 41 % a dobrovolníků 12 %. V roce 2020 se návštěvnost propadla porovnání s rokem 2019 o více než 43 %. V roce 2022 byla ještě o 31,6 % pod úrovní roku 2019, počet dobrovolníků byl nižší o 17,1 % a počet zaměstnanců však jen o 2,7 %.

1.6 Vývoj scénického umění z pohledu hodnotových údajů

Z toho, co je i výše uvedeno, **je zřejmé, že scénické umění** – jehož obsahem jsou živá jevištní vystoupení včetně odpovídajících podpůrných činností a provozování potřebných prostor – **se bude setkávat s většími ekonomickými obtížemi a nižší efektivností než oblast kulturního dědictví.**

3.1.5 Finanční zdroje

Původ finančních zdrojů ve scénickém umění – veřejný sektor, domácnosti, NNO a zahraničí – je stejný jako v případě kulturního dědictví. Podobné je i jejich obsahové složení. Niže uvedená textová tabulka č 5 podává informace o finančních zdrojích směřujících do scénického umění v letech 2013, 2019, 2020 a 2022, která – jak je i předcházejícím textu uvedeno – ohraničují etapy ekonomického vývoje ve sledovaném období (finančně ekonomická krize, oživení, počátek a konec pandemie covid-19).

Tab. 5 Finanční zdroje scénického umění ve vybraných letech v mil. Kč

Roky	2013	2019	2020	2022	Index 2019/2013 v %	Index 2020/2019 v %	Index 2022/2013 v %	Index 2022/2019 v %
Veřejné výdaje	12 491	16 450	18 460	17 769	131,7	112,2	142,3	108
Domácnosti	2 366	4 748	3 378	4 772	200,7	71,1	201,7	100,5
Podniky	3 598	3 536	3 229	3 614	98,3	91,3	100,4	102,2
NNO	285	253	122	391	88,8	48,2	137,2	154,5
Zahraničí	254	511	965	639	201,2	188,8	251,6	125
CELKEM	18 994	25 498	26 154	27 185	134,2	102,6	143,1	106,6

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Podobně jako tomu bylo v případě netržní části kulturního dědictví, **docházelo i ve scénickém umění k nahrazení výpadku jiných zdrojů veřejnými výdaji**. Zatímco průměrný podíl veřejných zdrojů činil v období 2013–2022 ve scénickém umění 46,6 % z jejich celkového rozsahu, tak v roce 2013, kdy vrcholila v kultuře finančně ekonomická krize, to bylo 50,1 % a v pandemickém roce 2020 až 58 %. V roce 2019 tj. v posledním roce před pandemií dosahoval podíl veřejných zdrojů jen 37,9 % a v roce 2022 mírně zvýšených 49,5 %. Veřejné výdaje nahrazují úbytek finančních zdrojů (zejména od domácností), kterých se v problematických letech (2013 a 2020) nedostávalo a tyto dva druhy zdrojů se proto obvykle vyvíjejí v opačných směrech. Zatímco co v roce 2019 do kulturního dědictví vstoupilo 23,2 % finančních zdrojů domácností z jejich celkového rozsahu v kultuře, tak v pandemickém roce 2020 to bylo jen 19,6 % (což bylo o 1,57 mld. Kč méně). Naopak v případě veřejných zdrojů se uvedené podíly vyvíjely opačně a to z 37,9 % na zmíněných 58 % (což bylo o 855 mil. Kč více).

Na indexech let 2020/2019 ukazujících hluboké propady podílů zdrojů neveřejného původu a naopak let 2022/2020 dokládajících jejich dynamický nárůst je patrná pružnost daného zdroje v závislosti na změně ekonomických podmínek. Nejvyšší pružnost měly zdroje od NNO (indexy za uvedená období dosáhly 32,5 % a 193,6 %), následované zdroji od domácností (indexy 62,2 % a 165,5 %). Nutno však opět dodat, že zdroje od NNO jsou řádově nižší a doplňkového charakteru.

3.1.6 Hospodaření ve scénickém umění

Z přílohové tabulky č 5 zahrnující vývoj základních ekonomických ukazatelů scénického umění v letech 2012–2022 lze také vyčíst střídání rozdílných ekonomických období. V letech 2012–2013, kdy v kultuře končily dopady finančně ekonomické v kultuře, lze poukázat na nebývale nízké tržby za vlastní výkony v roce 2012 a míra soběstačnosti (26,9 %) oproti průměru let celého sledovaného období (31 %). Úroveň návštěvnosti dosažená v těchto letech byla nižší jen v pandemickém období 2020–2021. Počínaje rokem 2014 započal také v oblasti scénického umění ekonomický vzestup, který byl přerušen po šesti letech až pandemií covid-19, která vypukla na jaře roku 2020. Mezi roky 2013 až 2019 tak zvyšovaly finanční zdroje průměrným ročním tempem 12,5 %, tržby za vlastní výkony o 7 %, počet zaměstnanců o 1,2 %, průměrná měsíční mzda o 6,6 % a návštěvnost o 5,4 %. Na rozdíl od oblasti kulturního dědictví,

ve které byl hospodářský vzestup v tomto období provázen kladným hospodářským výsledkem (vyjma knihoven), však tomu tak ve scénickém umění nebylo. V polovině z příznivých let (2017–2019) bylo dosaženo hospodářské ztráty.

V pandemickém roce 2020 v návaznosti na meziroční propad návštěvnosti (o téměř 62 %) poklesly tržby za vlastní výkony o 58 %, celkové příjmy o více než 17 %, míra soběstačnosti se snížil téměř na polovinu a došlo i ke ztrátě z hospodaření. Na druhé straně při růstu průměrné měsíční mzdy o 13,2 % se snížil o 9 % počet zaměstnanců a také objem vyplacených ostatních osobních výdajů (o 36 %).

Počínaje rokem 2021 začaly být postupně překonávány důsledky pandemie. Meziročně se zvýšila návštěvnost o 880,7 tis. návštěv (o 9,2 %), tržby z vlastní činnosti vzrostly o 11,8 % a celkové příjmy o 9 %. V souvislosti s rychlejším růstem výdajů se však záporný hospodářský výsledek z r. 2020 ještě prohloubil. Rok 2022 přinesl další nárůst návštěvnosti o 98 % (10 338 tis. návštěv). Počet návštěv zůstal přesto ještě pod úrovní roku 2019 o 4 425 tis. (o 17, 5 %), tržby za vlastní výkony ji však už o 4,2 % převýšily a na obvyklou úroveň se zvýšil míra soběstačnosti. Co se týče zaměstnanosti a odměňování práce, meziročně o 1,2 % vzrostl počet zaměstnanců, o 8,6 % průměrná mzda a až o 96 % objem vyplacených ostatních osobních nákladů. V období let 2013–2022 rostla průměrná mzda v kulturním dědictví rychleji, a to průměrným ročním tempem 6,5 %, zatím co ve scénickém umění tempem 6,1 %.

Průměrná mzda ve scénickém umění tak byla v roce 2022 o 3 987 Kč (téměř 12 %) nižší než v kulturním dědictví. V porovnání s průměrnou mzdou v kultuře zaostala v roce 2022 o 8 600 Kč (22,5 %), oproti průměrné mzdě dosažené v roce 2022 v celé ekonomice byla nižší až o 10 705 Kč (26,6 %).

Ačkoli v roce 2022 nominální průměrná mzda ve scénickém umění o 8,6 % vzrostla, v podmínkách meziročního zvýšení spotřebitelských cen o 15,1 % reálně o necelých 6 % poklesla.

3.1.7 Porovnání vývoje hlavních poskytovatelů kulturních služeb v pandemickém období

Tabulka č. 6, která je v porovnání s tab. č. 4 rozšířena o ukazatele OON a honorářů (autorů a účinkujících) ukazuje, že propadem návštěvnosti byly v roce 2020 nejvíce postiženy kulturní domy. Naopak nejméně hudební soubory, které se do roku 2022 dokázala s problémy spojenými s pandemií nejrychleji vyrovnat. Jak je z ukazatele tržeb z vlastní činnosti patrné, nejpomaleji probíhalo ekonomické zotavení v souboru divadel.

Tab. 6 Vývoj vybraných ukazatelů v době pandemie (indexy v %)

Ukazatel	Divadla		Kulturní domy		Hudební soubory	
	Index 2020/2019	Index 2022/2019	Index 2020/2019	Index 2022/2019	Index 2020/2019	Index 2022/2019
Návštěvnost	49,8	82,6	46,7	76,8	59,2	78,7
Tržby z vl. činnosti	44,1	85,1	47,6	87,4	73,7	99
Stupeň. soběstačnosti	44,3	78,1	48,2	77,2	71,1	91,1
Počet zaměstnanců	99,6	106,9	102,8	102,9	109,3	101,2
OON	76,9	129,3	72	136	76,4	195,2
Honoráře	63,5	104,8	x	x	81,5	160,8

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

4 Ztráty kulturního dědictví a scénického umění v období pandemie covid-19

Pandemie covid-19, která nás zasáhla počátkem roku 2020, způsobila nejen závažné problémy zdravotní a sociální, ale i hospodářské. Svou činnost byly nuceny – doslova ze dne na den – ukončit ekonomické subjekty závislé na fyzickém kontaktu se zákazníky či návštěvníky s výjimkou obchodu s potravinami či jiným nezbytným zbožím. Omezení pohybu osob včetně uzavření hranic dočasně zastavilo cestovní ruch a mělo zásadní negativní dopad do všech souvisejících aktivit. Mezi ně patřily i kulturní služby orientované na publikum, které poskytují také instituce kulturního dědictví a scénického umění. V dlouhodobém období měla návštěvnost kulturních služeb stabilně rostoucí trend. Mezi roky 2012 až 2019 se (v přepočtu na 1 tisíc ob.) zvyšovala průměrně ročně o 3,2 %. Nejrychleji tomu bylo v případě hudebních souborů (o 7 %) a muzeí (o 6,1 %) a nejpomaleji v divadlech (o 2,3 %) a v knihovnách (o 1,6 %).

Ještě v roce 2019 vzrostla celková návštěvnost kulturních zařízení meziročně o více než 5 %. To se však s příchodem pandemie a následných opatření v roce 2020 rázem změnilo a celkový počet fyzických návštěv se meziročně propadl ze 79,5 milionu na 38,1 milionu, tj. o 52,1 %. Nejvíce byla tímto propadem návštěvnosti zasažena v kulturním dědictví muzea (o 53,3 %) a ve scénickém umění kulturní domy (o 66,9 %) a divadla (o 63,7 %), naopak nejméně knihovny (o 40,8 %), které mohly mít během pandemie otevřená alespoň výdejní okénka.

Druhý rok pandemie 2021 přinesl zvýšení celkové návštěvnosti v kulturním dědictví a ve scénickém umění na 38,1 milionu (meziročně o 3 %), avšak i tak zaostal za předpandemickým obdobím o 50,5 %. Nejrychleji se z nízké návštěvnosti zotavovaly historické památky a kulturní domy, a naopak nejpomaleji muzea, hudební soubory a divadla.

Konečně v roce 2022 se celková návštěvnost zvýšila o dalších více než 23 milionů (o 62,3 %), přesto však ještě zůstala pod úrovní roku 2019 o více než 15,1 milionů návštěv (o 19,6 %). K předpandemické úrovni návštěvnosti se nejvíce přiblížily hudební soubory, kulturní domy a historické památky (s méně než 20 % propadem návštěvnosti v porovnání s rokem 2019), naopak nejméně festivaly (– 31,6 %).

Pozoruhodná je reakce dotčených institucí na výrazný pokles návštěvnosti. Dalo by se předpokládat, že poskytovatelé kulturních služeb budou lákat návštěvníky na snížené vstupné, zejména v prvním pandemickém roce 2020. Ale nebylo tomu vždy tak. **Průměrné vstupné se snížilo jen v objektech kulturního dědictví**, a to v památkách (ze 108,5 na 95 Kč) a v muzeích (ze 70,1 na 60,4 Kč), což je v obou případech zhruba o 13 %. **Naopak ve scénickém umění vstupné dále vzrostlo**. V divadlech o 11,5 % (z 216,9 na 241,8 Kč), v kulturních domech o 13 % (ze 72,9 na 82,4 Kč) a na hudebních vystoupeních o 4,8 % (z 229,5 na 240,5 Kč). V roce 2022 již průměrné vstupné převýšilo úroveň dosaženou v roce 2019 ve všech kulturních zařízeních. V oblasti památek a muzeí jen o 2,7 % a o 5,8 %, ale v divadlech o 22,2 % a v oblasti hudby až o 79 %.

Lze říci, že rok 2022 v zásadě uzavřel období, ve kterém pandemie zásadně omezila poskytování kulturních služeb. V této souvislosti se přirozeně nabízí otázka týkající se výše ekonomických škod, které zmíněná část kultury utrpěla. Odhad výše ztrát z promarněných

příležitostí však není snadný. Pouhá jejich kvantifikace v období, kdy byly nejhlubší, tj. na základě v porovnání výsledků roku 2020 a roku 2019, by určitě rozsah negativních dopadů pandemie značně zmenšila. Na druhé straně, pokud by spočívala v porovnání výsledků let 2022 a 2019, pak by naopak byly reálně utrpěné ztráty minimalizovány přínosy dosaženými v roce 2021. Určitým východiskem by proto mohl být součet všech ztrát za tři pandemická léta (2020–2022) v porovnání s rokem 2019 do doby, kdy stav daného ukazatele ještě nepřekročil úroveň roku 2019.

Utrpěné ztráty dopadající na kulturní aktivity nelze postihnout jedinou všezahrnující částkou. Vznikaly na rozdílných úrovních hospodaření a v souladu s nimi je proto můžeme členit na makroekonomické, mikroekonomické a individuální.

Prvé se týkají úrovně celé ekonomiky a lze je vyjádřit makroekonomickými ukazateli. Došlo k nim v roce 2021, když se podle odhadu hrubá přidaná hodnota proti roku 2020 snížila v kulturním dědictví o 123 mil. Kč a ve scénickém umění o 2 765 mil. Kč.

Mikroekonomické ztráty se vztahují k hospodaření na podnikové úrovni a lze je nejlépe kvantifikovat tvorbou všestranného ukazatele, jakým je hospodářský výsledek (zisk, ztráta), po očištění od provozních dotací. S ohledem na porovnatelnost mezi různými ekonomickými subjekty je namístě vyčíslit utrpěné ztráty také v přepočtu na jednoho zaměstnance. V kulturním dědictví dosáhly tyto kumulované ztráty v letech 2020–2022 celkem 6 701,1 mil. Kč (na 1 zaměstnance 351 tis. Kč). Nejvyšší nebyly v prvním roce pandemie, ale až ve druhém. Až v roce 2022 vzrostly příjmy mnohem více než výdaje.

Ve scénickém umění mikroekonomické ztráty dosáhly výše 4 846,7 mil. Kč (na 1 zaměstnance 324,6 tis. Kč). Celkově v daných dvou oblastech mikroekonomické ztráty převýšily 11,5 mld. Kč.

Konečně individuální ztráty jsou takové, které dopadají v oblasti odměn za provedenou práci (mzdy, ostatní osobní náklady, honoráře atd.) na konkrétní jednotlivce. Těmi jsou zaměstnanci, pracovníci pracující na základě dohod o práci, účinkující a autoři pobírající honoráře atd.

Jak je zřejmé z níže uvedených textových tabulek č. 7 a 8, obsahujících údaje o mikroekonomických a individuálních ztrátách, **na mzdách ke ztrátám v důsledku pandemie v zásadě nedošlo.**

Tab. 7 Odhad ztrát vybraných poskytovatelů služeb v kulturním dědictví v letech 2020–2022 v mil. Kč

Poskytovatel	Ztráty z hospodaření			Individuální ztráty					
				2020		2021		2022	
	2020	2021	2022	OON	Honoráře	OON	Honoráře	OON	Honoráře
Památky celkem	1 147,1	1 025,1	597,4						
na zaměstnance v tis. Kč	493,0	423,9	235,9	2,7	.	19,8	.	6,4	.
Muzea celkem	928,8	1 130,1	1 053,0						
na zaměstnance v tis. Kč	134,5	162,9	151,1	0,8
Knihovny celkem	187,4	227,0	411,2						
na zaměstnance v tis. Kč	31,7	162,9	75,8	6,6	.	7,2	.	.	.
Kulturní dědictví celkem	2 263,3	2 382,2	2 061,6						
na zaměstnance v tis. Kč	149,0	160,6	295,9	10,1	.	27,0	.	6,4	.

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Průměrné mzdy v kulturním dědictví celém období rostly a v roce 2022 byly – oproti roku 2019 o 17,7 % vyšší. Postiženi však byli pracovníci na dohody. Kumulované individuální ztráty za období 2020–2022 dosáhly v nečerpaných ostatních osobních nákladech výše 43,5 mil. Kč.

Jak ukazuje tabulka č. 8, ve scénickém umění došlo ke mnohem vyšším kumulovaným individuálním ztrátám, a to v úrovni 1 736,9 mil. Kč, z toho připadalo na ostatní osobní náklady 512,8 mil. Kč a na honoráře autorů a účinkujících 1 224,1 mil. Kč. Průměrná mzda ve scénickém umění také vzrostla (o 16,2 %).

Tab. 8 Odhad ztrát vybraných poskytovatelů služeb ve scénickém umění v letech 2020–2022 v mil. Kč

Poskytovatel	Ztráty z hospodaření			Individuální ztráty					
				2020		2021		2022	
	2020	2021	2022	OON	Honoráře	OON	Honoráře	OON	Honoráře
Divadla na zaměstnance v tis. Kč	781,6 107,7	1006,6 133,1	990,7 135,7	35,1	483,6	40,5	477,4	x	x
Kulturní domy na zaměstnance v tis. Kč	3,4 68,1	495,2 119,9	820,6 217,6	46,1	.	46,1	.	x	.
Hudební soubory na zaměstnance v tis. Kč	44,3 29,5	128,5 82,8	141,0 87,3	32,4	19,9	25,6	17,8	x	x
Festivally na zaměstnance v tis. Kč	x	12,3 7,5	422,5 251,8	173,5	134,5	113,5	90,9	x	x
Scénické umění na zaměstnance v tis Kč	829,3 62,3	1 642,6 110,4	2 374,8 159,0	287,1	638,0	225,7	586,1	x	x

Zdroj: Satelitní účet kultury, NIPOS, ČSÚ.

Jak je z předcházejícího textu i z tabulek zřejmé, zatímco se celkové individuální ztráty v pandemickém období let 2020 –2022 časem snižovaly, tak ztráty z hospodaření měly rostoucí tendenci. Současně – i když pomaleji – se navyšovaly i částky provozních dotací z veřejných i soukromých zdrojů. Ty vzrostly o 17 %, což je zhruba třetinové tempo v porovnání se ztrátami z hospodaření. V absolutním vyjádření se však zvýšily z 22,3 mld. Kč na 26,4 mld. Kč., zatímco ztráty na hospodářském výsledku vzrostly z 3,1 mld. Kč na 4,4 mld. Kč. Potvrzuje se tak známá skutečnost, že **zvýšení tvorby zdrojů po výrazném propadu je mnohem složitější než návrat k obvyklé úrovni jejich rozdělování**. Kladného hospodářského výsledku v roce 2022 dosáhla – z uvedených kulturních zařízení – pouze muzea a galerie a knihovny.

Je třeba dodat, že se individuální ztráty netýkaly jen kulturního dědictví a scénického umění, v tisku (ve vydavatelských aktivitách) dosáhly na honorářích téměř 440 mil. Kč.

5 Změny významu kulturních oblastí v průběhu času.

Hodnocení desetiletého vývoje oblasti kulturního dědictví představuje poměrně dlouhé časové období a vyvolává tak otázky týkající se poznání změn významu hodnoceného objektu v rámci celku do kterého náleží. Je samozřejmé, že význam či „váhu“ dané části v rámci celku nelze vyjádřit jinak než porovnáním s jeho jinými částmi.

Přílohová tabulka č. 10 udává procentní podíly oblastí kultury na celku (kultuře jako takové) v některých významných ukazatelích v letech 2013 a 2022 a také absolutní údaje o úrovni těchto ukazatelů za celou kulturu. Pro zajištění úplnějšího hodnotícího pohledu byly k makroekonomickému ukazateli hrubé přidané hodnoty (HPH) přidány čtyři dílčí, avšak významné ukazatele. Těmi jsou tržby za vlastní výkony, počet zaměstnanců, osobní a investiční náklady. Ukazatel tržeb za vlastní výkony vypovídá o výši ekonomického výkonu dané oblasti a stupni její soběstačnosti, počet zaměstnanců (přepočtený) odráží její společensko-ekonomický význam, osobní náklady vyjadřují v širším smyslu spotřebu živé práce a konečně investiční výdaje mohou poskytnout informaci o možnostech rozvoje dané oblasti do budoucna.

Z tabulky je patrné, že se v průběhu sledovaného období význam či váha větší části vybraných oblastí kultury mění. Kulturní dědictví a také scénické umění v ukazatelích výkonového charakteru (tržby z vlastní činnosti a HPH) nepostačovalo tempu ostatních převážně tržně orientovaných oblastí. Podíl těchto oblastí na vytvořené HPH v kultuře se tak v průběhu sledovaných let snížil o 0,9 p. b. (z toho o 0,8 v kulturním dědictví). Na druhé straně v jejich případě – jak je zřejmé z indexů počtu zaměstnanců a osobních nákladů – rostla nadprůměrně spotřeba práce. To zřejmě souviselo s rozšiřováním a zkvalitňováním kulturních služeb (viz např. části 2.1.1 až 2.1.3 tohoto textu). Vysoký podíl kulturního dědictví ve výdajích na investice, stejně tak jako nadprůměrné tempo jejich růstu jsou pochopitelné.

Významné nárůsty podílů všech pěti ukazatelů ve výtvarném umění jsou ovlivněny metodickou změnou v šetření dat za umělecká řemesla ke konci sledovaného období, která přinesla zhruba zdvojnásobení dřívějších údajů.⁷

Pozoruhodné údaje obsahuje přílohová tabulka č. 10 za oblast tisku (čtvrtý řádek). Podíl této oblasti na HPH ve sledovaném období poklesl o 2,8 procentního bodu. Ještě hlubší pokles provázal ostatní dílčí ukazatele, v případě tržeb z vlastní činnosti až o 7,5 p. b. **Periodický a neperiodický tisk dlouhodobě za ostatními oblastmi kultury v tempu svého rozvoje zaostává.** Příčiny spočívají v technických a technologických změnách, zejména pak z rozmachu virtuální sféry.

Podíl oblasti audiovizuálních a interaktivních médií v komplexním ukazateli HPH ve sledovaném období mírně poklesl (stále však představuje v rámci kultury čtvrtinový podíl), zvýšil se naopak v ukazateli tržeb z vlastní činnosti a zejména investičních nákladů (téměř 70 % představují investice do nehmotného majetku).

⁷ Blíže viz Výsledky účtu kultury za rok 2021, NIPOS, Praha 2023 (str. 13)

Nejdynamičtěji vzrostla váha reklamy, kde se v roce 2022 již vytvořila celá pětina HPH kultury. Na dalších místech lze jmenovat oblasti uměleckého vzdělávání a architektury.

Pro představu o rozsahu změn je v posledním řádku tabulky uvedena úroveň daných ukazatelů za kulturu celkem v mil. Kč, resp. v případě počtu zaměstnanců v osobách. Porovnáním indexů 2022/2013 jednotlivých oblastí a kultury celkem **je zřejmé, že se v daném období zvyšovala váha kreativních odvětví** (reklamy, architektury, výtvarného umění a také uměleckého vzdělávání) a naopak značně poklesla váha periodického a neperiodického tisku.

Oblasti kulturního dědictví a scénického umění svou váhu v daném období posílily v ukazatelích zaměstnanosti, a naopak mírně oslabily v komplexním ukazateli HPH. Zatímco v kultuře jako celku dosahovalo v letech 2013–2022 průměrné roční tempo růstu HPH 6,1 %, tak v kulturním dědictví jen 5,0 % a ve scénickém umění 5,8 %.

6 Závěry

Výše uvedená analýza se pokouší postihnout směry a tendence vývoje dvou významných oblastí kultury v jedenáctiletém období let 2012–2022. Každý dlouhodobý časový úsek je poznamenám více či méně významnými událostmi, které formují vývoj, v daném čase sledovaného objektu. Nejinak tomu bylo v případě kulturního dědictví a scénického umění ve výše uvedených letech. Z ekonomického pohledu lze zmíněné období rozdělit do tří částí. Prvou charakterizuje vyvrcholení finančně-ekonomické krize z počátku tohoto století v letech 2012–2013, druhou následující ekonomické oživení (2014–2019) a třetí příchod a průběh specifické ekonomicko-zdravotní krize způsobené pandemií covid-19 (2020–2022).

Závěry vycházející ze zkoumání statistických dat uvedeného období proto mají v těchto souvislostech dvojitou povahu. Zatímco v dílčích pohledech se vztahují k projevům zmíněných krizí či ekonomického oživení, tak v obecné poloze k dlouhodobě platným poznatkům.

Začněme s relativně stálými poznatky týkajícími se celého, více než desetiletého období:

- **rozsah uplatnění tržních vztahů významně ovlivňuje úroveň hospodaření dotčených subjektů. V této souvislosti lze kulturu členit na část orientovanou na publikum nedosahující plné ekonomické soběstačnosti a část orientovanou na široký trh, která je zpravidla zisková,**
- **zatímco kulturní dědictví zahrnuje obě výše uvedené části, tak scénické umění, které je o orientováno na publikum, je v tomto směru homogenní a obvykle dosahuje nižšího stupně soběstačnosti,**
- **na vývoj návštěvnosti kulturních zařízení mají vliv zejména významné změny celospolečenského charakteru (např. návštěvnická krize z let 1989–1990, pandemie covid-19 v letech 2020–2022),**
- **specifický vývoj návštěvnosti je patrný v knihovnách, zatímco fyzická návštěvnost v letech 2012–2022 o více než 28 % poklesla, virtuální se o více než 136 % zvýšila a již v roce 2011 překonala návštěvnost fyzickou,**
- **návštěvníky kulturních zařízení můžeme členit na místní, přesporní a zahraniční. Z dat statistiky cestovního ruchu za léta 2014–2019 bylo zjištěno, že při zvýšení počtu cest o 1 milion se zvýší návštěvnost o 412 tis. návštěv. V případě návštěv zahraničních návštěvníků (nerezidentů) a objektů kulturního dědictví bylo propočteno zvýšení až o 579 tis. návštěv,**
- **veřejné výdaje na kulturu nahrazují v krizových obdobích úbytek finančních zdrojů, zejména zdrojů od domácností, které jsou vysoce citlivé na nepříznivé změny hospodářských podmínek,**
- **rozsah zaměstnanosti je v porovnání s ostatními ekonomickými ukazateli v podmínkách nepříznivých změn hospodaření směrem dolů nejméně pružný, podobně tomu je s úrovní mezd,**

- z porovnání ekonomické dynamiky jednotlivých oblastí kultury (v tržbách z vlastní činnosti a v HPH) ve sledovaném dvacetiletém období je zřejmé, že kulturní dědictví a scénické umění nepostačovalo tempu ostatních převážně tržně orientovaných oblastí,
- výrazněji a dlouhodobě za ostatními kulturními oblastmi zaostával periodický a neperiodický tisk,
- nejvyšších naopak temp dosáhly kreativní oblasti, zejména reklama, dále architektura a umělecké vzdělávání; zvýšení podílu těchto oblastí na HPH bylo dosaženo za současného poklesu podílu tisku, správy a podpory kulturních činností, médií a také kulturního dědictví a scénického umění.

Co se týče jednotlivých dílčích etap sledovaného období, lze uvést následující závěry:

- finančně-ekonomická krize z počátku tohoto století byla v kultuře zmírněna a opožděna a vyvrcholila až v letech 2012–2013. Mnohem vážněji postihla tržně orientované kulturní aktivity,
- krize spojená s pandemií covid-19 naopak postihla výrazněji kulturní aktivity orientované na publikum, zejména scénické umění a kulturní dědictví,
- hospodářský vzestup po roce 2013 byl v kulturním dědictví až do roku 2019 provázen kladným hospodářským výsledkem, ve scénickém umění tomu tak bylo jen v letech 2014–2016,
- nejhlubší propad návštěvnosti v roce 2020 postihl v kulturním dědictví muzea a ve scénickém umění kulturní domy, knihovny a hudební soubory byly zasaženy poklesem návštěvnosti nejméně,
- propad celkové návštěvnosti z roku 2020 se jen pomalu vyrovnával, ještě v roce 2022 byla návštěvnost jen na 80 % úrovni roku 2019,
- v roce 2022 měly k překonání ekonomických potíží nejbližší hudební soubory, které nejsou vázány správou nemovitostí a mohly volit alternativní aktivity a dále kulturní domy mající výhodu ve všestrannosti své činnosti; naopak nejpomaleji probíhalo ekonomické zotavení v souboru divadel,
- utržené ekonomické ztráty v období pandemie nelze postihnout jedinou všezahrnující částkou, lze je rozeznávat v úrovni makroekonomické, mikroekonomické a individuální (osobní),
- makroekonomické ztráty na HPH dosáhly zhruba 3 mld. Kč. Mikroekonomické ztráty na hospodářském výsledku ekonomický subjektů dosáhly v kulturním dědictví 6,7 mld. Kč (351 tis. Kč na 1 zaměstnance) a ve scénickém umění 4,85 mld. Kč (325 tis. Kč na zaměstnance),
- individuální ztráty představovaly v kulturním dědictví 43,5 mil. Kč nevyplacených OON a ve scénickém umění téměř 513 mil. Kč nevyplacených OON a více než 1,2 mld. Kč nevyplacených honorářů autorů a účinkujících,
- na mzdách zaměstnanců ke ztrátám nedošlo. V porovnání s rokem 2019 byly průměrné nominální mzdy v kulturním dědictví vyšší o 17,7 % a ve scénické umění o 16,2 %,

- **zatímco se individuální ztráty v letech 2021 a 2022 postupně snižovaly, ztráty z hospodaření naopak rostly; zvýšení tvorby zdrojů po výrazném propadu je zřejmě mnohem obtížnější a pomalejší než návrat k původní úrovni jejich rozdělování.**

Kulturní dědictví a scénické umění ve světle statistických dat let 2012–2022

Text a zpracování dat: PhDr. Ing. Jaroslav Novák, CSc.

Revize a grafy: Bc. Bohuslav Vondruška, DiS.

Vydalo: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, p. o., Fügnerovo náměstí
1866/5 • P. O. Box 12 • 120 21 Praha 2

Praha 2025

www.nipos.cz

www.statistikakultury.cz

7 Tabulková příloha

<i>Tabulka 1: Vývoj základních ekonomických ukazatelů kulturního dědictví v letech 2012–2022 v mil. Kč..</i>	<i>1</i>
<i>Tabulka 2: Vývoj základních ekonomických ukazatelů památek v letech 2012–2022 v tis. Kč</i>	<i>0</i>
<i>Tabulka 3: Vývoj základních ekonomických ukazatelů muzeí a galerií v letech 2012–2022 v tis. Kč</i>	<i>0</i>
<i>Tabulka 4: Vývoj základních ekonomických ukazatelů knihoven v letech 2012–2022 v tis. Kč</i>	<i>0</i>
<i>Tabulka 5: Vývoj základních ekonomických ukazatelů scénického umění v letech 2012–2022 v mil. Kč..</i>	<i>1</i>
<i>Tabulka 6: Vývoj základních ekonomických ukazatelů divadel v letech 2012–2022</i>	<i>2</i>
<i>Tabulka 7: Vývoj základních ekonomických ukazatelů kulturních domů v letech 2012–2022 v tis. Kč</i>	<i>3</i>
<i>Tabulka 8: Vývoj základních ekonomických ukazatelů hudebních souborů v letech 2012–2022 v tis. Kč .</i>	<i>4</i>
<i>Tabulka 9: Vývoj základních ekonomických ukazatelů festivalů v letech 2012–2022 v tis. Kč</i>	<i>5</i>
<i>Tabulka 10: Znázornění změn váhy oblastí kultury pomocí podílů na hodnotě vybraných ukazatelů v letech 2013–2022 v %</i>	<i>6</i>

Tabulka 1: Vývoj základních ekonomických ukazatelů kulturního dědictví v letech 2012–2022 v mil. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Celkové finanční zdroje	23 722	18 993	21 381	19 437	19 624	20 769	23 679	25 498	26 154	26 795	27 185	114,6%	134,2%	106,6%	1,4%
<i>z toho veřejné rozpočty</i>	13 398	12 491	13 608	12 485	11 642	12 354	15 211	16 450	18 460	18 189	17 768	132,6%	131,7%	108,0%	2,9%
Příjmy (výnosy)	16 468	16 773	17 561	18 604	19 677	20 933	22 993	24 393	22 899	24 879	28 389	172,4%	145,4%	116,4%	5,6%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	8 603	8 522	8 433	9 326	9 934	10 252	11 106	11 823	8 886	10 172	13 014	151,3%	138,7%	110,1%	4,2%
Vstupné	1 541	1 637	1 803	2 149	2 169	2 947	2 483	2 783	1 240	1 372	2 335	151,5%	170,0%	83,9%	4,2%
Prodej zboží	129	137	118	159	155	157	177	198	162	188	220	170,5%	144,5%	111,1%	5,5%
Výdaje (náklady)	16 967	16 679	16 248	18 528	19 412	20 611	22 718	23 765	23 199	25 171	27 884	164,3%	142,5%	117,3%	5,1%
<i>z toho mezispotřeba</i>	10 206	5 002	5 062	5 617	6 070	6 520	6 749	6 999	6 839	7 194	7 938	77,8%	139,9%	113,4%	-2,5%
Osobní náklady	5 634	5 928	5 960	6 664	6 858	7 742	9 082	9 497	9 784	10 102	8 788	156,0%	160,2%	92,5%	4,5%
Mzdové náklady	3 551	4 134	4 140	4 858	4 879	5 340	6 250	6 568	6 874	7 181	7 734	217,8%	158,9%	117,8%	8,1%
Ostatní osobní náklady	235	241	289	305	329	500	439	464	438	471	604	257,0%	192,5%	130,2%	9,9%
Hospodářský výsledek	-499	94	1 313	76	265	322	275	628	-300	-292	505	x	668,1%	80,4%	x
Počet zaměstnanců přepočtený v osobách	17 664	18 046	17 343	18 951	18 427	18 722	19 576	19 182	19 196	18 899	19 182	108,6%	106,3%	100,0%	0,8%
Průměrná měsíční mzda v Kč	16 752	19 092	19 893	21 363	22 066	23 708	26 608	28 533	29 843	31 655	33 599	200,6%	149,5%	117,8%	7,2%
Výdaje na investice	1 738	1 876	1 879	2 762	2 771	2 266	2 427	2 786	3 470	3 390	3 343	192,3%	148,5%	120,0%	6,8%
<i>z toho krytí dotacemi a granty v %</i>	76,7	40,1	54,9	74,9	55	66,9	72,5	85,5	70,8	67,5	72,9	95,0%	213,2%	85,3%	-0,5%
Vývoz zboží a služeb	81	286	291	387	105	77	77	761	956	463	787	971,6%	266,1%	103,4%	25,5%
Dovoz zboží a služeb	331	1 055	544	642	299	334	373	1 108	1 573	1 728	2 231	674,0%	105,0%	201,4%	21,0%
Míra soběstačnosti v %	50,7	51,1	51,9	50,3	51,2	49,7	48,9	49,7	38,3	40,4	46,7	92,1%	97,3%	94,0%	-0,8%
Zisková marže v %	x	0,6	12,6	6	1,5	1,4	0,6	2,2	x	x	2,6	x	366,7%	118,2%	x
Počet fyzických návštěv v os.¹	45 501	45 476	47 822	48 578	50 825	50 405	50 845	51 774	27 419	27 638	41 060	90,2%	113,8%	79,3%	-1,0%
HPH² v mld. Kč	7,9	8,4	8,5	8,9	9,4	10,4	11,5	12	12,1	12	13,3	168,4%	142,9%	110,8%	5,3%
Podíl oblasti na HPH kultury v %	9,8	10,3	10,4	9,9	10,3	10,9	10,9	9,9	10	9	9,5	96,9%	96,1%	96,0%	-0,3%

¹ Návštěvnost vybraných poskytovatelů kulturních služeb (památky, muzea a galerie, knihovny a archivy).

² Za rok 2022 je uveden odhad z předběžných dat.

Tabulka 2: Vývoj základních ekonomických ukazatelů památek v letech 2012–2022 v tis. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	1 973	2 198	2 040	2 017	2 095	2 249	2 260	2 284	2 276	2 329	2 442	123,8%	103,9%	106,9%	2,2%
Prov. dotace z veř. rozp.	634 618	587 265	807 141	727 154	763 417	850 316	901 867	1 124 491	1 616 665	1 488 521	1 454 633	229,2%	191,5%	129,4%	8,6%
Příjmy (výnosy)	2 298 937	1 931 352	2 370 930	2 540 352	2 622 688	2 815 037	3 072 632	3 549 449	3 031 106	2 998 409	3 619 578	157,4%	183,8%	102,0%	4,6%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	1 541 136	1 228 411	1 528 152	1 655 060	1 682 534	1 809 886	1 945 539	2 319 548	1 022 974	1 162 315	1 973 023	128,0%	188,8%	85,1%	2,5%
Vstupné	972 565	905 372	1 023 308	1 143 807	1 257 363	1 407 954	1 468 227	1 625 259	708 065	755 356	1 353 876	139,2%	179,5%	83,3%	3,4%
Prodej zboží	56 374	51 754	57 154	99 604	68 198	77 232	86 378	99 618	69 203	83 365	100 484	178,2%	192,5%	100,9%	6,0%
Výdaje (náklady)	2 264 504	1 938 381	2 247 122	2 450 340	2 453 516	2 660 390	3 026 119	3 368 573	3 326 974	3 301 276	3 648 934	161,1%	173,8%	108,3%	4,9%
<i>z toho mezipotřeba</i>	897 325	726 551	809 790	903 835	865 172	1 094 303	1 033 479	1 057 064	1 415 277	1 394 351	1 437 416	160,2%	145,5%	136,0%	4,8%
Osobní náklady	678 756	718 104	778 267	776 821	881 477	988 230	1 118 324	1 197 955	1 235 645	1 259 026	1 364 800	201,1%	166,8%	113,9%	7,2%
Mzdové náklady	460 501	492 614	519 035	522 685	590 964	641 460	761 933	818 663	854 926	888 962	991 527	215,3%	166,2%	121,1%	8,0%
Ostatní osobní náklady	38 523	41 210	43 229	47 147	57 800	92 671	71 152	74 186	66 544	51 319	61 159	158,8%	180,0%	82,4%	4,7%
Hospodářský výsledek	34 433	-7 029	123 808	90 012	169 172	154 647	46 513	240 616	-295 867	-302 867	-29 356	x	x	x	x
Počet KZ	295	297	317	315	316	318	327	326	332	337	348	118,0%	109,8%	106,7%	1,7%
Průměrná měs. mzda v Kč	19 450	18 676	21 202	21 595	23 507	23 768	28 095	29 869	31 302	31 808	33 836	174,0%	159,9%	113,3%	5,7%
Výdaje na investice	187 070	550 607	601 506	732 774	496 327	248 252	408 615	605 546	1 221 801	858 865	1 160 557	620,4%	110,0%	191,7%	20,0%
<i>z toho krytí státními dotacemi a granty v %</i>	35,2	33,7	40,1	23,1	20,7	44,3	39,8	41,5	12,8	20,9	12,5	35,5%	123,1%	30,1%	-9,8%
Pořízení DHM	179 163	538 150	594 110	707 400	480 039	163 396	405 183	566 601	1 221 696	850 806	799 862	446,4%	105,3%	141,2%	16,1%
Pořízení DNM	7 907	3 935	7 433	25 374	16 288	84 856	3 432	38 945	10 111	8 069	360 695	4561,7%	989,7%	926,2%	46,5%
Míra soběstačnosti v %	68,1	63,3	68	67,5	68,6	68	64,3	69,3	30,7	35,2	54,1	79,4%	109,5%	78,1%	-2,3%
Zisková marže v %	0,01	x	0,05	0,02	0,08	0,05	x	0,07	x	x	x	x	x	x	x
Uhrazené nájemné	21 242	23 664	36 937	30 161	33 545	33 595	30 094	33 922	32 275	54 026	71 079	334,6%	143,3%	209,5%	12,8%
Počet dobrovolníků	1 093	1 218	1 133	1 017	932	970	1 197	768	810	778	738	67,5%	63,1%	96,1%	-3,9%
Počet fyz. návštěv v os.	11 626 423	10 843 923	12 118 224	13 084 164	14 252 763	14 554 355	14 489 736	14 978 055	7 453 588	8 171 899	12 375 004	106,4%	138,1%	82,6%	0,6%

Tabulka 3: Vývoj základních ekonomických ukazatelů muzeí a galerií v letech 2012–2022 v tis. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	5 861	6 050	5 985	6 076	6 270	6 420	6 477	6 491	6 678	6 696	6 682	114,0%	107,3%	102,9%	1,3%
Prov.dot. z veř. rozpočtu	566 430	3 255 296	3 410 318	3 620 848	3 905 733	4 370 230	4 837 956	5 271 613	5 664 054	5 825 527	6 232 731	1100,4%	161,9%	118,2%	27,1%
Příjmy (výnosy)	4 367 642	4 409 511	4 616 543	4 938 462	5 298 000	5 774 107	6 344 038	3 610 787	6 656 364	6 965 371	7 934 830	181,7%	81,9%	219,8%	6,2%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	759 059	854 046	848 471	879 437	997 453	1 143 578	1 204 771	1 351 370	643 919	775 557	1 180 442	155,5%	158,2%	87,4%	4,5%
Vstupné	505 071	563 825	624 837	648 006	738 468	829 207	859 040	1 030 111	415 193	500 036	835 875	165,5%	182,7%	81,1%	5,2%
Prodej zboží	56 374	84 772	60 324	59 045	86 802	49 455	90 161	99 649	93 245	104 587	119 544	212,1%	117,5%	120,0%	7,8%
Výdaje (náklady)	4 354 819	4 369 897	4 587 671	4 803 636	5 227 328	5 693 418	6 254 533	6 854 176	6 812 633	7 188 190	7 759 569	178,2%	156,8%	113,2%	5,9%
<i>z toho mezispotřeba</i>	1 515 527	1 528 242	1 559 621	1 628 883	1 828 581	1 834 750	2 005 631	2 476 693	2 035 518	2 230 195	2 483 284	163,9%	162,1%	100,3%	5,1%
Osobní náklady	1 990 657	2 073 152	2 139 618	2 260 974	2 435 060	2 757 730	3 139 211	3 423 959	3 730 141	3 804 460	4 090 902	205,5%	165,2%	119,5%	7,5%
Mzdové náklady	1 386 496	1 433 457	1 471 167	1 556 500	1 681 840	1 895 597	2 156 305	2 354 810	2 563 845	2 622 105	2 789 224	201,2%	164,3%	118,4%	7,2%
Ostatní osobní náklady	38 523	104 858	113 467	117 917	57 800	136 906	152 464	169 271	168 882	182 531	266 729	692,4%	161,4%	157,6%	21,3%
Hospodářský výsledek	12 823	-39 614	28 872	134 826	70 672	80 689	89 505	177 441	-156 269	-222 819	175 261	x	x	x	x
Počet kult. zařízení	502	512	317	315	316	318	327	326	332	337	348	69,3%	63,7%	106,7%	-3,6%
Průměrná měs. mzda v Kč	19 714	19 751	20 484	21 348	22 353	24 605	27 743	30 232	31 994	32 633	34 785	176,4%	153,1%	115,1%	5,8%
Výdaje na investice	597 976	587 632	663 089	1 097 475	997 554	1 161 954	1 381 266	1 202 169	1 321 260	1 672 597	1 458 774	244,0%	204,6%	121,3%	9,3%
<i>z toho: krytí dotacemi a granty v %</i>	77,2	72,9	76,6	100	77,5	0,78	83,1	100	90,1	74,22	86,73	112,3%	137,2%	86,7%	1,2%
Pořízení DHM	576 413	574 165	647 841	1 084 664	973 982	1 135 058	1 363 369	1 152 275	1 255 622	1 450 960	1 311 602	227,5%	200,7%	113,8%	8,6%
Pořízení DNM	21 563	13 466	15 247	12 810	23 572	26 896	17 897	49 894	35 001	164 639	90 864	421,4%	370,5%	182,1%	15,5%
Míra soběstačnosti v %	17,4	19,5	18,5	18,3	19,1	20	19,3	19,7	9,5	10,8	15,2	87,4%	101,0%	77,2%	-1,3%
Zisková marže v %	0,01	0,04	0,02	0,14	0,07	0,05	0,06	0,12	x	x	0,13	1300,0%	300,0%	108,3%	29,2%
Uhrazené nájemné	105 834	109 247	107 654	114 586	111 543	120 898	116 350	122 708	102 488	100 517	115 096	108,8%	112,3%	93,8%	0,8%
Počet dobrovolníků	1 691	1 781	1 426	1 622	1 294	1 434	1 510	1 402	1 089	1 131	1 023	60,5%	78,7%	73,0%	-4,9%
Počet fyz. návštěv v os.	9 577 000	10 489 589	11 651 327	11 870 168	13 171 769	13 495 899	14 308 914	14 702 978	6 873 529	6 983 833	11 288 156	117,9%	140,2%	76,8%	1,7%

Tabulka 4: Vývoj základních ekonomických ukazatelů knihoven v letech 2012–2022 v tis. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	5 387	5 235	5 345	5 337	5 345	5 232	5 289	5 358	5 854	5 401	5 421	100,6%	102,3%	101,2%	0,1%
Prov. dot. z veř. rozpočtů	2 700 000	2 590 866	2 638 555	2 721 557	2 818 240	3 038 242	3 404 477	3 387 157	3 897 674	3 922 465	4 159 378	154,1%	130,7%	122,8%	4,4%
Příjmy (výnosy)	2 769 845	2 897 080	2 906 283	3 027 240	3 129 625	3 310 438	3 690 351	3 692 904	4 159 307	4 204 505	4 483 401	161,9%	127,5%	121,4%	4,9%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	214 363	195 739	183 750	202 209	199 696	179 789	182 485	184 922	136 236	140 941	182 993	85,4%	94,5%	99,0%	-1,6%
Výnosy z hlavní činnosti	191 563	176 401	162 886	183 938	182 892	164 310	163 677	163 387	122 622	122 776	153 104	79,9%	92,6%	93,7%	-2,2%
Nákl. pořízení knih. fondu	320 000	322 913	345 616	351 245	355 051	367 032	342 751	340 241	346 971	339 697	351 568	109,9%	105,4%	103,3%	0,9%
Výdaje (náklady)	2 829 077	2 958 004	2 971 838	3 117 528	3 211 186	3 433 562	3 775 750	4 071 073	4 206 373	4 275 006	4 477 254	158,3%	137,6%	110,0%	4,7%
<i>z toho mezipotřeba</i>	861 153	924 741	967 519	985 985	952 091	1 069 436	1 053 670	1 076 752	1 079 635	1 058 910	1 158 546	134,5%	116,4%	107,6%	3,0%
Osobní náklady	1 708 328	1 730 453	1 776 980	1 871 318	1 959 985	2 141 199	2 452 774	2 637 254	2 790 623	2 804 743	2 965 934	173,6%	152,4%	112,5%	5,7%
Mzdové náklady	1 197 134	492 614	1 240 469	1 302 964	1 359 052	1 485 422	1 697 465	1 827 180	1 948 556	1 960 478	2 057 673	171,9%	370,9%	112,6%	5,6%
Ostatní osobní náklady	70 000	72 281	75 846	82 860	90 344	95 742	111 875	118 638	111 284	111 314	134 322	191,9%	164,1%	113,2%	6,7%
Hospodářský výsledek	-59 232	-60 924	-65 555	-90 288	-81 561	-123 124	-85 399	-378 169	-47 066	-70 401	6 147	x	x	x	x
Počet knihoven	5 401	5 381	5 360	5 354	5 353	5 339	5 317	5 307	5 295	5 273	5 256	97,3%	98,6%	99,0%	-0,3%
Průměrná měs. mzda v Kč	18 519	19 276	19 340	20 345	21 189	23 659	26 745	28 418	27 738	30 249	31 631	170,8%	147,4%	111,3%	5,5%
Výdaje na investice	730 665	244 612	145 343	230 694	285 005	235 296	225 472	640 090	516 514	354 003	313 948	43,0%	261,7%	49,0%	-8,1%
<i>z toho krytí dotacemi a granty v %</i>	87,1	85,7	95,5	90,3	69,6	78,4	87	41,7	52,6	92,2	88,8	102,0%	48,7%	212,9%	0,2%
Pořízení DHM	606 147	236 896	102 766	181 188	191 636	201 158	183 722	521 991	490 414	259 625	293 804	48,5%	220,3%	56,3%	-7,0%
Pořízení DNM	124 518	7 586	11 817	11 758	13 742	17 320	38 217	42 950	25 924	94 110	17 407	14,0%	566,2%	40,5%	-17,9%
Míra soběst. v %	7,6	6,6	6,2	6,5	6,2	5,2	4,8	4,5	3,2	3,3	4,1	53,9%	68,2%	91,1%	-6,0%
Zisk. marže v %	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	0,03	x	x	x	x
Uhrazené nájemné	36 147	35 127	36 800	37 808	38 818	37 766	72 221	40 894	78 622	51 801	40 738	112,7%	116,4%	99,6%	1,2%
Počet dobrovolníků	1 691	1 947	2 131	2 303	2 395	2 679	2 531	19 261	1 423	1 665	2 041	120,7%	989,3%	10,6%	1,9%
Počet fyz. návštěv v os.	24 298 000	24 142 000	24 053 000	23 623 000	23 400 000	22 355 000	22 046 948	22 101 832	13 090 701	12 481 800	17 397 491	71,6%	91,5%	78,7%	-3,3%

Tabulka 5: Vývoj základních ekonomických ukazatelů scénického umění v letech 2012–2022 v mil. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Celkové fin. zdroje	9 763	8 865	9 658	11 971	11 622	12 876	13 896	17 932	13 192	13 747	14 511	148,6%	202,3%	80,9%	4,0%
z toho: veřejné rozpočty	5 453	4 443	4 864	4 426	4 843	5 239	7 001	6 796	7 651	7 325	7 184	131,7%	153,0%	105,7%	2,8%
Příjmy (výnosy)	9 773	10 513	10 687	11 538	12 040	12 999	14 542	15 675	12 979	14 150	18 922	193,6%	149,1%	120,7%	6,8%
z toho za vlast. výkony	3 580	3 738	3 706	4 212	4 329	4 661	5 116	5 611	2 357	2 634	5 847	163,3%	150,1%	104,2%	5,0%
Vstupné	1 922	1 994	2 156	2 310	2 576	2 818	2 960	3 347	1 228	1 403	3 361	174,9%	167,9%	100,4%	5,7%
Prodej zboží	46	48	42	61	61	52	47	113	34	47	103	223,9%	235,4%	91,2%	8,4%
Výdaje (náklady)	9 599	10 861	10 637	11 514	12 039	13 189	14 678	15 928	13 010	14 283	19 128	199,3%	146,7%	120,1%	7,1%
z toho: mezispotřeba	3 781	4 296	4 255	4 866	4 992	5 374	5 985	6 402	4 094	4 659	7 696	203,5%	149,0%	120,2%	7,4%
Osobní náklady	4 247	4 723	4 723	5 101	5 362	5 887	6 492	7 203	7 114	7 356	8 871	208,9%	152,5%	123,2%	7,6%
Mzdové náklady	2 832	3 013	3 064	3 582	3 784	3 756	4 248	4 676	4 821	5 145	5 662	199,9%	155,2%	121,1%	7,2%
Ostatní osobní náklady	475	521	517	604	651	726	675	827	529	596	1 167	245,7%	158,7%	141,1%	9,4%
Hospodářský výsledek	174	-168	50	24	1 516	-189	-136	-253	-32	-133	-206	x	150,6%	81,4%	x
Počet zaměstnanců přepočtený v os.	12 478	14 440	14 761	14 787	15 357	14 558	14 239	15 295	13 926	15 743	15 934	127,7%	105,9%	104,2%	2,5%
Průměrná měs. mzda v Kč	18 913	17 385	17 299	20 185	20 535	21 500	24 861	25 477	28 844	27 262	29 612	156,6%	146,5%	116,2%	4,6%
Výdaje na investice	410	1 342	1 287	444	800	625	890	1 438	954	951	692	168,8%	107,2%	48,1%	5,4%
z toho krytí dotacemi a granty v %	100	57,9	21,1	1,3	78	53	100	83,5	100	58,3	50	50,0%	144,2%	59,9%	-6,7%
Vývoz zboží a služeb	128	106	1 039	1 121	1 209	1 349	1 357	1 513	1 569	1 729	1 747	1364,8%	1427,4%	115,5%	29,9%
Dovoz zboží a služeb	230	293	841	1 197	1 432	1 377	1 479	2 091	1 457	1 855	2 191	952,6%	713,7%	104,8%	25,3%
Míra soběstačnosti v %	26,9	34,4	34,8	36,6	36	35,3	34,9	35,2	18,1	18,4	30,1	111,9%	102,3%	85,5%	1,1%
Zisková marže v %	1,4	x	1,1	2,3	3,3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Počet fyz. návštěv v os.	17 685 955	18 407 457	19 158 811	19 819 941	22 179 403	22 089 073	22 652 784	25 265 031	9 621 538	10 502 270	20 840 053	117,8%	137,3%	82,5%	1,7%
HPH v mlrd. Kč²	7 325	5 898	6 770	7 327	7 866	8 768	9 788	10 121	11 945	9 179	9 817	134,0%	171,6%	97,0%	3,0%
Podíl oblasti na HPH kultury v %	8,7	7,1	8,1	8,4	8,6	9,2	9,3	8,4	9,9	6,9	7	80,5%	118,3%	83,3%	-2,2%

Tabulka 6: Vývoj základních ekonomických ukazatelů divadel v letech 2012–2022

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	7 281	7 582	7 333	7 237	7 496	7 163	7 217	7 511	7 260	7 560	7 413	101,8%	99,1%	98,7%	0,2%
Prov. dotace z veř. rozp.	3 008 722	3 056 661	3 152 568	3 136 974	3 364 668	3 775 882	4 080 563	4 484 942	5 229 321	5 418 768	5 337 472	177,4%	146,7%	119,0%	5,9%
Příjmy (výnosy)	4 756 947	5 166 235	5 064 013	5 217 708	5 612 396	6 191 241	6 873 287	7 344 474	6 511 103	6 843 642	8 209 880	172,6%	142,2%	111,8%	5,6%
z toho za vlast. výkony	1 573 999	2 133 168	1 767 148	1 875 747	2 071 386	2 193 201	2 355 163	2 604 735	1 082 979	1 174 341	2 499 792	158,8%	122,1%	96,0%	4,7%
Vstupné	1 251 737	1 330 577	1 260 817	1 399 705	1 534 156	1 649 548	1 744 653	1 899 391	764 398	803 247	1 797 114	143,6%	142,7%	94,6%	3,7%
Prodej zboží	23 631	24 694	21 060	18 765	24 426	22 409	25 430	32 455	27 706	37 444	48 600	205,7%	131,4%	149,7%	7,5%
Výdaje (náklady)	4 797 447	5 227 768	4 993 084	5 220 855	5 642 328	6 216 252	6 884 137	7 406 162	6 541 207	6 861 396	8 305 349	173,1%	141,7%	112,1%	5,6%
z toho mezispotřeba	1 423 044	1 641 961	1 565 004	1 639 927	1 862 105	1 846 467	2 064 239	2 240 086	1 561 340	1 737 164	2 366 785	166,3%	136,4%	105,7%	5,2%
Osobní náklady	2 385 287	2 547 372	2 561 963	2 613 866	2 762 048	3 119 482	3 472 079	3 696 282	3 844 867	3 988 880	4 355 887	182,6%	145,1%	117,8%	6,2%
Mzdové náklady	1 670 106	1 742 249	1 753 070	1 839 866	1 994 214	2 183 256	2 427 469	2 589 762	2 717 926	2 846 871	3 027 158	181,3%	148,6%	116,9%	6,1%
Ostatní osobní náklady	89 627	95 480	95 442	96 268	101 263	125 537	136 210	151 869	116 802	111 365	196 327	219,0%	159,1%	129,3%	8,2%
Hospodářský výsledek	-40 500	-61 533	70 929	-3 147	-29 932	-25 011	-10 850	-61 688	-30 104	-17 754	-95 469	x	x	x	x
Počet KZ	153	215	211	214	241	243	249	275	275	278	321	209,8%	127,9%	116,7%	7,7%
Průměrná měs. mzda v Kč	19 115	19 149	19 922	21 186	22 170	25 400	28 030	28 733	31 197	31 381	34 030	178,0%	150,0%	118,4%	5,9%
Výdaje na investice	180 408	211 180	291 444	264 978	603 289	342 744	536 668	1 159 758	678 957	482 078	371 076	205,7%	549,2%	32,0%	7,5%
z toho krytí st. dot. a granty v %	30,4	45,8	36,8	49,3	82,5	68,7	100	67,8	74,9	59,5	45,3	149,0%	148,0%	66,8%	4,1%
Pořízení DHM	175 281	203 726	289 064	263 955	600 597	335 970	522 940	1 148 329	666 783	476 840	259 240	147,9%	563,7%	22,6%	4,0%
Pořízení DNM	5 127	7 454	2 380	1 023	2 692	6 804	13 728	11 429	12 174	5 238	111 836	2181,3%	153,3%	978,5%	36,1%
Míra soběstačnosti v %	32,8	40,1	35,9	35,9	36,7	35,3	34,2	35,2	16,6	17,1	30,1	91,8%	87,8%	85,5%	-0,9%
Zisková marže v %	x	x	3,83	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Uhrazené nájemné	53 281	22 596	92 205	107 239	143 222	181 679	216 238	205 877	167 891	182 240	237 398	445,6%	911,1%	115,3%	16,1%
Počet dobrovolníků	2 631	3 571	3 190	4 602	4 370	3 608	3 518	9 872	1 561	2 910	1 762	67,0%	276,4%	17,8%	-3,9%
Počet fyz. návštěv v os.	7 360 433	7 225 294	7 366 064	7 534 779	7 934 428	8 322 543	8 139 372	8 679 820	3 147 540	3 384 201	7 408 033	100,6%	120,1%	85,3%	0,1%

Tabulka 7: Vývoj základních ekonomických ukazatelů kulturních domů v letech 2012–2022 v tis. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	2 949	3 333	3 283	3 221	3 537	3 266	3 280	3 770	3 605	4 129	4 279	145,1%	113,1%	113,5%	3,8%
Prov. dotace z veř. rozp.	1 524 226	1 549 974	1 615 274	1 690 436	1 894 675	1 855 100	2 000 386	2 321 696	2 318 450	2 274 598	3 170 799	208,0%	149,8%	136,6%	7,6%
Příjmy (výnosy)	2 833 642	3 109 559	2 828 709	2 985 380	3 405 342	3 223 798	3 735 720	4 214 519	3 299 006	3 837 799	5 139 818	181,4%	135,5%	122,0%	6,1%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	1 195 047	1 057 001	947 959	1 031 375	1 105 203	1 103 646	1 254 280	1 490 240	726 882	803 989	1 477 843	123,7%	141,0%	99,2%	2,1%
Vstupné	454 525	462 262	533 449	541 036	652 393	626 069	722 162	870 125	325 336	413 331	765 077	168,3%	188,2%	87,9%	5,3%
Kurzovné	41 748	36 668	37 606	40 108	42 894	42 603	51 668	57 571	30 994	42 360	70 437	168,7%	157,0%	122,3%	5,4%
Výdaje (náklady)	2 582 872	3 140 618	2 801 373	2 955 047	3 301 399	3 307 476	3 826 066	4 274 952	3 361 950	3 942 391	5 157 127	199,7%	136,1%	120,6%	7,2%
<i>z toho mezipotřeba</i>	1 307 396	1 607 834	1 442 761	1 488 324	1 649 129	1 637 461	1 791 659	2 095 440	1 343 423	1 638 318	2 446 462	187,1%	130,3%	116,8%	6,5%
Osobní náklady	955 646	1 138 324	1 001 247	1 079 542	1 214 213	1 244 712	1 409 849	164 653	1 592 894	1 540 800	2 109 411	220,7%	14,5%	1281,1%	8,2%
Mzdové náklady	633 784	744 975	656 591	713 385	796 431	814 504	921 234	1 079 519	1 082 049	1 254 737	1 385 363	218,6%	144,9%	128,3%	8,1%
Ostatní osobní náklady	92 908	97 739	99 719	102 861	121 955	122 308	140 342	164 652	118 601	122 169	223 877	241,0%	168,5%	136,0%	9,2%
Hospodářský výsledek	250 770	-31 059	27 336	30 333	103 943	-83 678	-90 346	-60 433	-62 944	-104 592	-17 309	x	x	x	x
Počet KZ	488	521	510	555	615	596	601	700	544	557	599	122,7%	134,4%	85,6%	2,1%
Průměrná měs. mzda v Kč	17 910	18 626	16 666	18 457	18 764	20 782	23 405	23 862	25 013	25 324	26 980	150,6%	128,1%	113,1%	4,2%
Výdaje na investice	204 901	194 573	99 302	142 724	152 918	222 031	238 830	199 999	188 028	373 877	251 953	123,0%	102,8%	126,0%	2,1%
<i>z toho krytí st. dot. a granty v %</i>	100	100	60,9	100	51,8	36,9	71,1	100	100	70	33,2	33,2%	100,0%	33,2%	-10,4%
Pořízení DHM	196 304	186 516	91 787	131 198	146 735	210 230	228 082	190 981	186 768	370 965	248 894	126,8%	102,4%	130,3%	2,4%
Pořízení DNM	8 597	8 057	7 515	11 526	6 183	11 801	10 748	9 018	1 260	2 912	3 059	35,6%	111,9%	33,9%	-9,8%
Míra soběstačnosti v %	46,2	33,7	33,8	34,9	33,5	33,4	32,8	34,9	21,6	20,4	28,7	62,1%	103,6%	82,2%	-4,6%
Zisková marže v %	20,4	x	2,3	2,3	9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Uhrazené nájemné	53 455	51 608	60 113	48 149	49 505	49 691	47 485	63 129	53 997	51 479	64 592	120,8%	122,3%	102,3%	1,9%
Počet dobrovolníků	1 712	1 832	1 598	1 730	2 468	2 636	2 710	3 297	2 064	1 973	2 800	163,6%	180,0%	84,9%	5,0%
Počet fyz. návštěv v os.	8 309 030	8 549 057	8 807 987	9 322 508	10 583 713	10 281 344	11 046 835	11 928 100	3 945 591	5 179 738	10 017 829	120,6%	139,5%	84,0%	1,9%

Tabulka 8: Vývoj základních ekonomických ukazatelů hudebních souborů v letech 2012–2022 v tis. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	1 430	1 438	1 444	1 437	1 463	1 363	1 331	1 526	1 500	1 551	1 447	101,2%	106,1%	94,8%	0,1%
Prov. dotace z veř. rozp.	625 754	688 563	695 807	714 412	718 162	871 932	1 028 766	1 207 502	1 309 361	1 415 378	1 325 439	211,8%	175,4%	109,8%	7,8%
Příjmy (výnosy)	959 213	1 024 508	1 056 770	1 247 259	1 114 598	1 298 416	1 541 171	1 717 539	1 565 423	1 651 608	1 813 784	189,1%	167,6%	105,6%	6,6%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	299 003	319 438	339 555	494 552	323 078	373 566	441 367	487 724	179 091	191 666	413 099	138,2%	152,7%	84,7%	3,3%
Vstupné	83 393	91 712	94 316	103 720	102 244	148 549	124 897	132 447	49 882	55 951	208 207	249,7%	144,4%	157,2%	9,6%
Tržby z prodeje zboží	2 339	2 909	5 044	5 165	5 011	2 182	3 528	2 013	2 068	772	2 790	119,3%	69,2%	138,6%	1,8%
Výdaje (náklady)	1 031 665	1 131 052	1 161 483	1 178 237	1 144 369	1 265 168	1 541 579	1 835 731	1 614 072	1 677 029	1 900 829	184,2%	162,3%	103,5%	6,3%
<i>z toho mezispotřeba</i>	366 842	378 336	465 092	396 641	400 603	419 628	631 409	668 948	396 971	477 343	1 328 255	362,1%	176,8%	198,6%	13,7%
Osobní náklady	608 113	687 295	636 517	724 135	671 002	791 661	844 691	1 037 773	1 104 589	1 103 406	267 346	44,0%	151,0%	25,8%	-7,9%
Mzdové náklady	400 096	432 314	428 117	453 563	429 776	483 499	567 375	691 440	735 200	730 122	800 042	200,0%	159,9%	115,7%	7,2%
Ostatní osobní náklady	62 844	97 749	49 265	110 545	82 998	98 580	67 091	136 965	104 584	111 379	267 346	425,4%	140,1%	195,2%	15,6%
Hospodářský výsledek	-72 452	-106 544	-104 713	69 022	-29 771	33 248	-408	-118 192	-48 649	-25 421	-87 045	x	x	x	x
Počet KZ	194	203	208	208	206	42	38	39	36	36	37	19,1%	19,2%	94,9%	-15,3%
Průměrná měs. mzda v Kč	23 316	25 053	24 707	26 302	24 480	29 561	35 523	37 758	40 844	39 229	46 075	197,6%	150,7%	122,0%	7,0%
Výdaje na investice	470 619	929 600	857 688	15 809	23 596	34 580	87 750	51 528	66 174	70 243	36 858	7,8%	5,5%	71,5%	-22,5%
<i>z toho krytí st. dot. a granty v %</i>	20	11,6	7	100	100	33	65,8	100	96,8	24,1	100	500,0%	862,1%	100,0%	17,5%
Pořízení DHM	465 095	919 148	852 524	15 734	23 048	34 580	76 092	51 335	66 091	60 641	35 313	7,6%	5,6%	68,8%	-22,7%
Pořízení DNM	5 524	10 452	5 164	0	548	0	11 658	193	83	9 602	1 545	28,0%	1,8%	800,5%	-12,0%
Míra soběstačnosti v %	29	28,2	29,2	42	28,2	29,5	28,6	26,6	11,1	11,4	21,7	74,8%	94,3%	81,6%	-2,9%
Zisková marže v %	x	x	x	13,9	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Uhrazené nájemné	51 523	53 168	57 206	55 670	46 865	47 338	58 621	53 706	44 186	50 323	65 480	127,1%	101,0%	121,9%	2,4%
Počet dobrovolníků	2 872	3 114	3 059	4 009	3 749	3 185	3 557	3 083	1 551	2 381	4 119	143,4%	99,0%	133,6%	3,7%
Počet fyz. návštěv v os.	453 222	455 096	478 102	499 731	580 720	461 386	533 624	577 170	207 407	221 331	506 741	111,8%	126,8%	87,8%	1,1%

Tabulka 9: Vývoj základních ekonomických ukazatelů festivalů v letech 2012–2022 v tis. Kč

UKAZATEL	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Fixní index			CAGR
												2022/2012	2019/2013	2022/2019	2012/2022
Přep. počet zam. v os.	1 191	1 639	2 019	1 981	1 844	2 041	1 590	1 724	1 594	1 634	1 678	140,9%	105,2%	97,3%	3,5%
Prov. dotace z veř. rozp.	296 743	335 363	378 724	432 366	408 682	536 066	514 504	567 318	520 700	560 990	768 578	259,0%	169,2%	135,5%	10,0%
Příjmy (výnosy)	924 464	1 052 134	1 143 266	1 223 811	1 207 250	1 523 756	1 442 994	1 566 144	860 025	997 226	2 117 220	229,0%	148,9%	135,2%	8,6%
<i>z toho za vlast. výkony</i>	337 464	401 186	470 484	484 146	497 689	628 241	791 863	668 970	157 033	235 601	854 878	253,3%	166,7%	127,8%	9,7%
Vstupné	191 708	214 117	262 613	261 575	278 938	377 525	367 946	445 614	88 796	130 409	590 683	308,1%	208,1%	132,6%	11,9%
Tržby z prodeje zboží	15 075	20 359	15 571	37 125	31 580	27 509	17 580	79 337	3 864	8 312	51 475	341,5%	389,7%	64,9%	13,1%
Výdaje (náklady)	914 083	1 033 918	1 092 119	1 298 414	1 255 669	1 533 842	1 483 043	1 609 517	868 747	991 070	2 140 927	234,2%	155,7%	133,0%	8,9%
<i>z toho mezispotřeba</i>	544 357	607 434	713 282	822 121	735 164	937 028	932 746	967 546	509 599	581 595	1 330 659	244,4%	159,3%	137,5%	9,3%
Osobní náklady	303 174	329 357	356 140	404 872	438 984	506 604	458 412	486 592	290 133	337 328	640 384	211,2%	147,7%	131,6%	7,8%
Mzdové náklady	66 627	82 396	80 937	94 209	90 843	116 028	130 169	107 797	88 858	79 431	159 963	240,1%	130,8%	148,4%	9,2%
Ostatní osobní náklady	269 875	329 357	256 797	289 521	325 634	360 230	303 005	348 686	176 951	235 198	445 472	165,1%	105,9%	127,8%	5,1%
Hospodářský výsledek	10 381	18 216	51 147	-74 603	-48 419	-10 086	-40 049	-43 373	-8 722	6 156	-23 707	x	x	x	x
Počet KZ	440	494	504	485	487	487	483	471	471	391	515	117,0%	95,3%	109,3%	1,6%
Průměrná měs. mzda v Kč	4 662	4 189	3 341	3 963	4 105	654	6 822	371	4 645	4 050	794	17,0%	8,9%	214,0%	-16,2%
Výdaje na investice	2 173	3 027	8 965	1 992	4 577	3 379	4 123	3 398	410	160	4 063	187,0%	112,3%	119,6%	6,5%
<i>z toho krytí st. dot. a granty v %</i>	20	11,6	7	100	100	33	65,8	100	100	8,2	3,2	16,0%	862,1%	3,2%	-16,7%
Pořízení DHM	2 029	2 827	8 636	1 918	3 979	3 379	3 276	3 231	380	47	4 063	200,2%	114,3%	125,8%	7,2%
Pořízení DNM	144	200	329	74	598	0	847	167	30	113	0	0,0%	83,5%	0,0%	-100,0%
Míra soběstačnosti v %	36,9	38,8	43,1	37,3	39,6	41	53,4	41,6	18,1	23,8	39,9	108,1%	107,2%	95,9%	0,8%
Zisková marže v %	1,8	3,1	x	x	x	x	x	x	x	2,1	x	x	x	x	x
Uhrazené nájemné	63 806	70 613	92 328	95 234	79 382	94 613	101 681	99 650	52 583	66 315	137 615	215,7%	141,1%	138,1%	8,0%
Počet dobrovolníků	5 925	7 119	7 833	7 646	7 254	7 962	7 372	7 982	4 213	4 577	6 616	111,7%	112,1%	82,9%	1,1%
Počet fyz. návštěv v os.	2 026 432	2 142 578	2 458 382	2 403 802	3 024 580	3 023 800	2 932 953	4 079 941	2 321 000	1 117 000	2 791 000	137,7%	190,4%	68,4%	3,3%

Tabulka 10: Znázornění změn váhy oblastí kultury pomocí podílů na hodnotě vybraných ukazatelů v letech 2013–2022 v %

Oblast kultury	2013					2022					Indexy 2022/2013				
	Tržby z vl. činnosti	Počet zamců	Osobní náklady	Investice	Hrubá přidaná hodnota	Tržby z vl. činnosti	Počet zamců	Osobní náklady	Investice	Hrubá přidaná hodnota	Tržby z vl. činnosti	Počet zaměstnanců	Osobní náklady	Investice	Hrubá přidaná hodnota
Kulturní dědictví	5	22,2	17,7	17,6	10,3	4,8	22,7	18,9	19,1	9,5	96,0%	102,3%	106,8%	108,5%	92,2%
Scénické umění	2,2	17,7	14,1	12,6	7,1	2,2	18,9	15	4	7	100,0%	106,8%	106,4%	31,7%	98,6%
Výtvarné umění	4	4,6	2,7	3,4	4	7,4	6,1	3,8	5,2	5,1	185,0%	132,6%	140,7%	152,9%	127,5%
Periodický a neperiodický tisk	22,4	16,3	18,5	10,8	15,9	14,9	12,3	12,7	7,5	13,1	66,5%	75,5%	68,6%	69,4%	82,4%
Audiovizuální a interaktivní média	20,4	11,5	16,7	24,2	26	21,3	10,4	15,5	30,2	25,1	104,4%	90,4%	92,8%	124,8%	96,5%
Architektura	10,4	8,9	9,5	13	9	12,9	9,2	10,4	13,8	9,3	124,0%	103,4%	109,5%	106,2%	103,3%
Reklama	34,8	14,7	16,9	17,8	16,7	35,8	15,7	19,5	19,9	20	102,9%	106,8%	115,4%	111,8%	119,8%
Umělecké vzdělávání	0,4	0,7	0,7	0,3	7,6	0,3	1,1	1	0,1	8,5	75,0%	157,1%	142,9%	33,3%	111,8%
Správa a podpora kulturní činnosti	0,4	3,4	3,2	0,3	3,4	0,4	3,6	3,2	0,2	2,5	100,0%	105,9%	100,0%	66,7%	73,5%
Kultura celkem (v mil. Kč a v os.)	169 859,60	81 417,00	33 525,00	10 675,50	82 777,50	270 533,30	84 382,00	59 058,20	17 495,10	140 666,60	159,3	103,6	176,2	163,9	169,9